



# Origines illustriss. stirpis Brandenburgicae seu Historiae expositiones geminae de nobiliss. et antiquiss. Welforum prosapia

<https://hdl.handle.net/1874/389721>

ORIGINES ILLVSTRISS.  
STIRPIS BRANDEBVRGICÆ,

feu

# HISTORIAE

EXPOSITIONES GEMI-

NÆ DE NOBILISS. ET ANTIQVISS. WEL-

FORVM PROSAPIA: E GERMANI-

ca lingua in Latinam con-

uerſa.

ITEM

COMMENTARIVS DE MARCHIONVM

& Electorum Brandenburg. &c. Burggrafiorum Noribergensium, &c.

familia, certa & euidenti generis enucleatione per con-

ditores Comites Zollerenses è Welforum

progenie deducta.

AVCTORE

REINERO REINECCIO

STEINHEMIO.

ACCESSIT in fine historia de vita Hugonis & Theodorici, Marchionum  
Brandeburgensium, &c. è stirpe optimatum Saxon.



FRANCOFVRTI

Apud Andream Wechelum,

M. D. LXXXI.

STRENGTHENING AND REVIVING  
THE WEAK AND SICKLY

# WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S

WATERBURY'S



IN ORIGINES STIRPIS  
BRANDEBURG.

AD

ILLVSTRISS. PRIN-  
CIPES ET DOMINOS, DN.

IOANNEM GEORGIVM S. ROMANI IM-  
PERII ARCHICAMERARIVM ET ELECTOREM  
VII. virum, DN. IOACHIMVM FRIDERICVM, Archiepi-  
scopatus Magdeburg. Administratorem, & D. GEORGIVM FRI-  
DERICVM, Marchiones Brandenburg. Prussorum, Stetini, Pomerania,  
Cassuborum, Slavorum, nec non Carniolæ ac Crofnae in Sile-  
sia Duces, Burggrafios Noribergenses, &c. Princi-  
pes optimos atq; clementiss.

Proœmium

REINERI REINECCII  
STEINHEMII.



*LVRIMVM omnibus temporibus summi  
Reges summiq; Principes, ei liberalis do-  
ctrina parti, quæ rerum gestarum comple-  
ctitur memoriam, & vsitato Historia no-  
mine accipi consuevit, detulerunt: Cum  
alij scribendo vacarent ipsi, alij, quibus à  
maximorum negotiorum occupationibus  
ad hoc otium non suppeteret, qui in partes  
illas succederent, studio alerent munifico.*

*Exempla vtriusq; tam vetera quàm recentia, interq; hæc per quã  
illustria aliquot Germanicorum Principum, in medio sunt: quæ  
hic commemorando inculcentur, opus non est. Nec causa institu-  
ti tam præclari obscura cuiquam esse potest. Nam si æstimare rem  
rectè volumus, apertum hoc & euidentis fit, ab nullo alio studiorum  
genere accedere reipub. ornamentum vel maius vel utilius. Ut*

A . y

enim suum reliqua disciplina usum, eumq; per necessarium, habet, neq; his, iuncta legum vinculis honestis hominum societas, carere potest: ita profecto quae prudentiam civilem pariat, & rerum usum confirmet, hac facile princeps existit. Adde id etiam, ut ad posteritatem cum de regnis atq; rebus pub. tum, qui in his rerum potiuntur, Regibus & Principibus sua constet dignitas, nec rerum gestarum sequatur obliuio, solius historiae beneficium esse. Ac fieri quidem hoc cernimus, ut, quo quisq; illorum vel diligentiam, vel respectum huc prolixiorum attulit, fama huius atq; nomen celebretur studiosius: qui verò neglexerunt, eorum memoria una cum ipsis sepeliatur ac extinguatur, vel in obscuro relinquatur.

Sunt autem historiarum expositiones non unius generis: quae uti singulae utilitatis fructus singulos, eosq; ampliss. suppeditant, ita quos nata alium decus commendat atq; splendor, non potest non ea praecipue, quae in familiarum illustrium inuestigatione versatur, mirifice afficere, & voluptate explere iucundissima. Quot enim hic, quamq; insignes summorum heroum occurrunt imagines? & quidem eiusmodi imagines, quibus non oculi sed animus pascatur, & ab praeclarissimorum exemplorum documentis tum ad recti studium inflammetur & confirmetur, tum à vitijs auertatur. Ac sunt quidem illae, si solidum hanc ad rem afferre iudicium voluerimus, verae & certa imagines, quas nec flamma nec rerum edax tempus consumere, aut abolere possit, sed diuturnitas venerabiliores faciat. Vnde Rex nobiliss. & omni virtutum genere cumulatisimus, AGESILAVS Spartanus, de se relinquere talem quampiam tantum studuit, neq; aliam quae vel pingeretur vel fingeretur haberi passus unquam fuit. Nec sua eum opinio & spes, qua immortalitatem spectaret, fefellit. Etenim, ut rectè ait Cicero, unus Xenophontis libellus in eo rege laudando facile omnes imagines omnium, statuasq; superauit.

Ceterum cum parte ista operae precium factum haecenus nullum fuerit, & veterum de eodem argumenti genere monumenta interierint penitus, diligentia qualiscunq; huc nostra conferre operam visum fuit. Ac prodierunt iam de nobiliorum aliquot regnorum, quae in tres priores Monarchias incidissent, familiarum expositiones nostrae: quibus deinceps etiam reliquas, Deo largiente, sic adiungemus, ut ad recentiores progrediamur, itaq; *συνελευσιν* aliquid demus: modò tamen ab ope necessaria non deficiemus. Ad quod utinam, qui hanc deberem maiorum meritis ac virtuti tanquam gratia alicuius referenda voluntatem videntur, attendant ali-

dant aliquando, atq; inuigilent diligentius: Quandoquidem res illa admodum operosa est, nec absq; adiumentis publicis praestari potest. Libitum verò fuit nunc tractatione familiarum veterum non nihil seposita, in recentiores, hoc est, quae iam in imperijs sunt, opera aliquid experiundo nauare: Ut animus ab argumento rerum multis retrò seculis gestarum, ideoq; varijs inuolucris abditissimarum, penè fessus, aliquo veluti diuerticulo recrearetur. Et si omnino & hic nobis plus satis negotij facescitum fuit: dum crassa & supina superioris aetatis scriptorum negligentia res saepe maxima vel obscurius pertractantur atq; inuoluuntur, vel planè reticentur. Quod quando frustra nunc querimus, eam iterum seculo nostro mentem optarim, idem ipsa studio attentiore ad posteritatem uti caueat, ne eadem de nobis haberi cum reprehensione querimonia possit. Ad quam autem principe loco aggredi expoliendo, & manus admouere, duxissemus, illustriss. & prapotens Marchionum Brandenburgensium, &c. occurrebat prosapia. Hæc enim quamuis ab ijs profecta sit conditoribus, qui præalta maiorum serie, amplitudine rerum gestarum & in rempub. meritis, haud facile ulli è Germanici nominis Principibus concedant, tamè quam ab explicationum hæcenus conuenientium ac necessariarum pleno quasi cultu deserta permansit? Id quod ut ne videatur in cuiusquam contumeliam dictum, nõ addo de eo nunc plura, itaq; potius statuo, vehementer plerisq; deberi. Et est quidem Ioannis Schofferi Marchiados liber in medio: ac circumferuntur & Wolfgangi Iusti & Georgij Seifridi compendia. De origine verò illustriss. Brandenburg. domus maximè eorum probarim sententiam, qui à Welfis indigenam credidere. Quorsum enim, aliunde in gentem nostram accersere ornamenta velle, quæ domi nata habeamus? numne ipsi nos eo perquam honorifico elogio indignos statuemus, atque adeo exuemus, quod his verbis Tacitus historia sua lib. 13. inseruit:

NVLLOS MORTALES ARMIS AVT FIDE ANTE GERMANOS ESSE? num ad alterum recess non attendemus? quod in hanc sententiam habet Laonicus Chalcocondyles Atheniensis lib. 2. Nulla est gens, quod sciam, quæ melioribus regatur legibus. Quòd si cõcordiæ studiosi essent, & sub vno degerent Principe, planè essent inuicti, mortaliumq; fortissimi, &c. Nec cætera eodem pertinentia argumenta suo loco omittimus. Cumq; uti gentes, ita & familiae sua & peculiaria fata atq; periodos habeant, accidit hoc quoq; de Welfis, ut ex eis deductæ propagines aliæ alijs magis florent. Tametsi de his ipsis propaginibus dolendum est, non fuisse eas

traditas integras, seu quibus illa se mutua agnationis gradibus contingant: Quando etiam quanam illa, & quot numero fuerint, non satis constat. Fortè autem credi prima rectè potest, quæ in Bavaria & Suevia dominata est. De qua cum in expositiones duas Germanicas, quæ inde à primo conditore stirpem repeterent, incidissem, ut lectio etiam exteris pateret, in linguam Latinam transfuli: Quod & ab ipsa vetustate deberi his fides atq; assensio videretur, & in quibus discrepant atq; deficerent, alia aliam explicaret & suppleret. Secundum hanc alteram statuerim Comitum Zollerensium, & inde tertiam COLUMNIORVM Romanorum: à qua rursus sit ea condita, quæ Petrum edidit. De illis duabus videre hæctenus mihi integri nihil contigit: cum sparsim Columniã nusquam non historici inculcent. In eam, quæ à Petro celebratur, quandoquidem perplexis auctorum sententijs traditur, libuit inquirere ex Annalibus, quorum quidem habere copiam potuissem, enodatus, atq; adeò peculiari commentario nostro de ea explicare. Utq; hoc institutum vrgeremus constantius, & Lazij notationes nos confirmabant, & amplius impulit quoddam à doctiss. viro communicatum, planeq; ut aiunt, virgula diuina suppeditatum scriptum, quod Zolleranam & Brandeburgicam domum inde ab Imp. Cæs. HENRICI V. temporibus, nusquam maiorum serie fathiscente, coniungeret. Inde enim hoc collegimus, eos ipsos, qui Henrici V. imperium attigissent, Petro patre credi genitos oportere: Quando nimirum de hoc etiam verisimiliores arguant coniecture, sub HENRICO IIII. potius, quàm sub filio Henrico V. eum floruisse. Fuerit ergo ad istum modum à Petro deducta prosapia gradibus suis integra. Quæ postea temporis iterum in familias duas distincta, altera Burggrafios Noriberg. & Marchiones atq; Electores Brandeburgicos, &c. altera Comites Zollerenses produxit. De hac alibi & separatim explicabimus, de illa ita hæc agemus, ut præcipuè generis propaginem enodemus, & res gestas per summa tantum capita, ἡ ὡς τὸ πρῶτον, delibemus ac perstringamus. Nã plenè ac pro dignitate de ijs explicare, opera maioris, & argumenti alterius fuerit.

QVOD autem fieri more maiorum consuevit, illustriss. Principes, Domini clementiss. ut quæ in publicum edenda scripta sunt, patrocinii muniantur, idem obseruare ipse etiam ita volui, ut nostrum hunc laborem illustriss. Excelsitatib. V. dicarem: Quippe qui à Welfis oriundi, nunc eius familia decus omni laude, summaq; potentia, splendore, auctoritate sustineant ac tueantur. Nec me præteri-

prateribat, ut sepositis grauioribus interdum negotijs, etiam hi-  
 storia lectionem, ceu vita magistram omnium optimam & lucu-  
 lentissimam, deniq; verè βασιλικὴ κτῆμα, negligere Excelsitates V.  
 haud soleant: Quod studium voluntate ad illustris. familia sua ex-  
 plicationem allatura videbantur prolixiore, quòd domestica non  
 possint non peregrinis & alienis gratiora esse, & qui innatus men-  
 tibus omnium stimulus est, ut αἰσθητὴς cognoscere quisq; suos desi-  
 deret, eum in magnis Principibus existere acriorem necesse sit. Er-  
 go maiores suos, hoc est, heroes laudatissimos ita Excels. V. susci-  
 piant, ut subiectis. obseruantia significationi nostrae voluntatem  
 propitiam nauent, oro obsecro. Ego quod in hoc studiorum genere  
 consecutus sum (quàm exiguum autem id sit, video) conferre ad  
 commodum publicum aueo. Ac si vita suppetet, neq; ea opera Ex-  
 cels. V. improbabitur, etiam de illustris. Brandenburg. domo lucu-  
 lentiora dare conabor, atq; ita conabor, ut quàm modò ceu semina  
 iaciendo, aut surculos serendo, syluulam plantauimus, in iustum a-  
 liquando veluti nemus excrescat. Quod restat, quaeso ab immor-  
 tali Deo, imperiorum salutarium & illustrium familiarum pro-  
 tectore ἡ δεξιῶν, prece supplice & religiosa etiam atq; etiam, ut  
 Excelsitates V. benignis. fauoris respectu saluas atq; incolumes  
 praestet, & in protegendo ac conseruando doctrinae caelestis purita-  
 tem, in tuendo propugnandoq; ciuilem hominum societatem, disci-  
 plinam, leges, doctrinarum studia, deniq; veterem illustris. do-  
 mus sua gloriam cum retinendo tum accumulando, longissimum  
 singulas in terris vitæ spatium conficere sinat. Sic enim in religio-  
 nis vigente statu ritè sanctissimum ipsius nomen coli celebrariq;  
 poterit, sic sua reipub. dignitas ac tranquillitas constabit,  
 & in communem omnium salutem  
 consuletur.



IN ORIGINES BRANDEBURGICAS  
REINERI REINECCII, HI-  
storici clariss.

EPIGRAMMATA.

**R**EINERVS longa repetens ab origine stirpem,  
Vnde Ducum Brenni prodit in arce genus:  
Progeniem illustrat Welphorum, fortibus ausis  
Marchiacaq; refert parta trophaea domus.

Artis opus plenum, quo ceu sub imagine pingit  
Moribus expressos ingenioq; Duces.  
Hinc igitur morum, vita hinc exempla petantur  
Omnibus, hic reliqui quos imitentur, habent.  
Stemmata non satis est Heroum nosse, necesse est  
Insuper Heroum splendida facta sequi.

A L I V D.

Dum gelida Heroas REINERVS morte peremptos  
Viuorumq; refert nomina clara Ducum:  
En facit ut viui nullos moriantur in annos,  
En facit exanimis viuere, Pallas ait.

A L I V D.

Premia saepe tulit, modo qui post ultima, fecit  
Principis unius, fata, vigere decus:  
Premia quanta ferēs, REINERE, tot efficit unus  
Defunctos iterum qui superesse Duces?

A L I V D.

Hic liber illustres quia pace Heroas & armis  
Exhibet, illustri munere dignus erit.

Vrbani Pierij, Doctoris Theologi.

IN EASDEM.

REINECCI veterum scriptor Originum,  
Collectorq; fatigate recentium,  
Acri qui studio, atq; historica fide  
Exaequas veteres, & superas nouos:  
Qui dudum Arfacidas, atq; Seleucidas,  
Et multas aliorum, ac veterum magis  
In lucem reuocas doctus Origines:  
Tu qui Misniacis nuper & editis,  
Brandenburgiacas nunc etiam adijcis:  
Dic an percipias, dic quoq; premia

Tantis

Tantis quæso mihi digna laboribus?  
Defuncti, scio, nil dant, dare nec queunt,  
Si viui tibi dant, si, dare qui valent,  
Rem dignam faciunt, gratulor & tibi:  
Si nemo tibi dat, sis memor illius:  
Ingrata omnia sunt: & recale oia,  
Nil fecisse benignè est: & agas nihil,  
Vt vel sic capias debita præmia.

Michaël Barth D.

A L I V D.

Qui vitam impertit multis, & viuere longum,  
Et nunquam manes dignus adire fuit.  
Tu facis hoc, REINERE, tuæ pariterq; Camæna,  
Quæ vitam reddunt post sua fata viris.  
An non his igitur benefactis dignus es æuo?  
Sic est, sed vitam cui tua Musa dedit,  
Grata tibi reddet, BRENNI quæ sanguine gaudet,  
Et famam trifido terminat orbe, domus.

Gregor. Bersmani Annæberg.

A L I V D.

Vt simulac viuis Amaranthus spargitur undis,  
Ecce fouet crines exhilaratq; liquor,  
At prius, exanimat tristes dum Sirius hortos,  
Flexerat infelix vsta per arua caput:  
Sic quoties Procerum dicendi flumina virtus  
Accipit, est meritis firmior illa suis.  
Facta nequit tumulis reuocare potentia: felix  
Eloquium Ducibus nomina clara parit.  
Cur igitur sordent Musæ? cur iusta negantur  
Præmia? cur hodie sunt sine voce lyræ?  
Marchiaci certè Proceres non laude carebunt  
Illorum, scriptis dum referetur honos.  
Facta reuiuiscunt, virtutum plena, nec olim  
Opprimet in tenebris viuida facta situs.  
Hinc aliquis, Procerum dulcem visurus honorem,  
Hi vario clari nomine, dicet, erant.  
Quæ calamo docti celebratur splendida virtus,  
Auferet à sera posteritate decus.  
Autor & aspiciet laudem gratesq; rependi,  
Nubila non sortis tempora semper erunt.  
Tu quoq; REINECCI, virtute merebere nomen,  
Marchiaca referens inclyta facta domus.

Mich. Haslobius F.

IN CLARISS. VIRI, DN. REINERI REINEC-  
 CII, COMMENTARIOS DE ILLVSTR.  
 familia Marchionum & Electorum  
 Brandenburgensium, &c.  
 S Y L V A.

**R**es Italas, & bella ducum, partosq; triumphos,  
 Et cretum Ascanio genus omne, & ditia regna  
 Finxisse in clypei memoratur Lemnius amplo  
 Orbe pater, donum *Aeneæ*. Res ordine longo  
 Marchionum, & primæ genuina exordia stirpis,  
 Solerti reuocans doctis indagine chartis  
 Reinerus notat, Elector, tua, IANE GEORGI,  
 Munera, qui tantum genus isto sanguine ducis.  
 Illic muta autem radiabant æra figuris  
 Ignotis: hinc Reineri dea diuite lingua  
 Vsa, styloq; Ducum cunas, & stemmata, & ausus  
 Effert Mnemosyne, & tabulis concinnat amœnis.  
*Aeneas* dubijs Parcarum condita fufis  
 Vidit adhuc, animum & pictura pauit inani:  
 Tu res à proavis, generisq; satoribus alma  
 Defunctis iam luce obitas legis, inclute Princeps,  
 Conscijs, & priscum decus auges laude recenti.  
 Nec generi tamen *Aneadum* concesserit vlla  
 Gens tua parte, togamve, aut si bella acria spectes.  
 Nam qualis Diuum genitrix Berecynthia fertur,  
 Syndone cum niuea, in curru reses alite, fulcit  
 Molle latus, centum complecti pectore natos  
 Omnes calicolas, omnes volucris igne coruscis:  
 Haud minus Heroas claros tulit ubere partu  
 Brennopyrge domus florentes munere pacis,  
 Florentes armorum vsu. Nitet agmine tanto  
 Ante alios, Latius quem præsul nomine *Achillis*  
 Teutonici affecit, non Graio forte minorem.  
 Mars illi semper fuluo caput ære tegebat,  
 Et soleis altè suras vincibat ahenis:  
 Curru Mars iungebat equos, & lora regebat  
 In medios tendenti hostes, densissima ferri  
 Quà dederat sonitum seges: olli fixa minaci  
 Obtutu tenues iaculari lumina flammæ,  
 Atq; afferre metum. Tales sub pectore virtus  
 Conuertit stimulos, atq; insita robora mouit.  
 Par decus eloquio Gnatus felice merebat.  
 Namq; ubi, quæ *Ceres* *Elysios* colit hospita lucos,

Tres reges acri velent concurrere bello;  
 Ille autor pacem peperit. Iam ferrea apertis  
 Agmina feruebant campis, pugnamq; parabant,  
 Hinc Paon, illinc rex Sarmata, parte Bohemus  
 Opposita, vicinam acris formido Budorgin  
 Urgebat: dirasq; manus Bellona leuabat,  
 Non aris, hominum non ulli, ignoscere certa:  
 Marchio cum forti comitatus Saxone, ventis  
 Ocyor, in medium ruit, & dulcedine lingua,  
 Qualem credibile est manasse ex Nestoris ore,  
 Martem inhibet, sanctoq; obstringit fœdere Reges,  
 Feruidaq; in cursu compescuit arma disertus.  
 Continuo Pax visa alis remeare beatas,  
 Et luctu tellus, omniq; pauore soluta est.

At non ista licet tenui præconia chartæ  
 Credere. Quin Musam carpit metus ille, iacentis  
 Ne iustas procerum laudes, illustriaq; orsa,  
 Deterat ingenij vicio. Sed enim omnia digna  
 Exequeris serie, & passim disiecta reducis  
 Argutum in textum, ac speciem, REINERE, rotundam:  
 Quando ibi Guelforum memoras primordia, & inde  
 Zolleriam educis stirpem, lateq; propagas,  
 Vnde domus sata Marchiadum felicibus astris,  
 Heroum partu grauis, in qua scilicet aras  
 Religio sincera magis sibi condidit, alma  
 Quam Themis, & læto Musarum ore sequuntur.  
 Nec tu verò Italos autores sanguinis huius  
 Fas censes facere, & peregrina adscribere genti,  
 Ingressum tanti generis. Non omne reliquit  
 Vos adeò, ô Guelfi, decus ut descendere vestro  
 Sit pudor ex ortu, præstetve in stemmate nasci  
 Romuleo, quàm quod genitrix Alemania primum  
 Condiderit. Quenam ista lues? quis pectoris error  
 Ingrati, tantum mirari dissipta longè,  
 Hæc colere, his omnem fatis impendere honorem:  
 Temnere nata domi, & sua nolle agnoscere dona?  
 Mens melior, REINERE, tibi, quo iudice origo  
 Marchiadum ad fortes Alemanos ritè relata est.  
 Omnia sunt speciosa Italis, atq; illita fuco:  
 Sed solida niti virtute Alemania sœuit.

Ergo ruium sætum felici suscipit Hebe  
 Amplexu, & sertis Charites florentibus ornant:  
 Nec viuax aberit Genius. Sed præmia quanam  
 Marchica stirps soluet tibi? quòve augebit amore,

Qui veros illi natales, longaq; secla  
 Demonstras, laribusq; suis dona edita pandis  
 Plena magè indigena, externa quàm laudis egena?

Georg. Tileni Aurimont. Silesij.

IN ORIGINES BRANDEBURGICAS  
 CL. VIRI DN. REINERI REINECCII.

**Q**ua stirpe & serie stirps Marchica duxerit ortum,  
 Quot dederit claros Marte togaq; duces,  
 Omnia quæ varijs monumentis sparsa iacebant,  
 Ornati, penitus lumine cassa styli:  
 Hæc tabulis breuibus, sed rerum pondere magnis,  
 REINERVS calamo splendidior notat.  
 Ergo ut fortè operi, defixit lumina, Clio  
 Complexa auctorem talibus alloquitur:  
 Interitus rerum certè est obliuio; vitam  
 Sed vatum ex scriptis historiaq; trahunt:  
 Cùm memores hominum in sensus reuocantur, & omnes  
 Temporis ob prisca fata, stupore tenent.  
 Par igitur, tibi Marchiadas persoluere grates,  
 Quorum taucos auges lumine, nocte leuas:  
 Tum seriem longam concludis codice in arcto,  
 Ceu graue Meonide nux caua clausit opus.  
 Aurum dent proceres: sed ego hæc tibi fata relinquo:  
 Scriptis vitam alijs das, tibi scripta dabunt.

Adamus Buthnerus Sorauiensis L.

IOACH. CAMERARIVS PROOEM.  
 IN APHTHONII  
 Progymn.

**S**IVE rem militarem spectemus, siue alias laudes, grauitatem, inquam, magnitudinem animi, constantiam, addam etiam mansuetudinem & humanitatem, vix inuenientur, quorum tam excellens virtus fuerit, ut sit cum Brandeburgensi illustriß. domo comparanda. Non est autem nobilitas generis, res, ut quibusdam videtur, alienior, neq; eiusmodi, quæ propriam & suam cuiusq; excellentiam constituere nequeat: sed diuinitus propagatur in terris ingenuitatis bonum ad vitæ humanæ non modo ornamentum & dignitatem, sed stabilitatem quoq; & salutem. Et in paucis existit, & est rarum, sicut egregia & præclara omnia. Et antiquitas hoc sensu, magnos conditionemq; cæterorum superantes viros, heroum nomine appellauit, diuinamq; perhibuit sobolem. Falso illa quidem & impio commento munus aterni Dei, procreationis nefariæ mentione pernicio-  
 sa indicans, cùm id, quod dixi, statueret & demonstra-  
 re ita vellet.

HISTO-



HISTORIA  
DE ORIGINE ET  
NOMINE WELFORVM,  
PRINCIPIO COMITVM ET DOMINORVM  
ALTORFI, POST DVCVM BAVARIÆ, DE SEN-  
*tentia annalium ATRANI GEBVLÆ, conuer-*  
*sa ex editione Germanica in lin-*  
*guam Latinam.*



ANNALES Weingartenses profapiam Welforum à Comitibus Altorfi propagant. Id oppidum Rauesburgo, quod & ipsum in Comitum illorum ditione antiquitus fuit, nunc verò ad Imperium pertinet, distat dimidiū milliare Germanicum. Eisdem etiam tractum ad Isaram, Lycum & Ambronem fluuios habuisse dominos, accepimus. Nomen Welforum cœpit ab ISENBARDI Comitibus filio. Vixit autem Isenbardus temporibus CAROLI Magni Cæs. gente Franci & Germani, circa annum Christi DCC. LXXX. Filius eius vxorem duxit Catilinam, genere patricio Romę natam: in quam tantopere deperijt, vt de ipsius nomine Catulum (ea appellatio nostra lingua Welfum exprimit) se nuncuparit. Hęc annales Weingartenses. A quibus de nominis Welforum primordijs discrepat Chronicon Atrani Gebulæ peruectum, meo iudicio fide dignius, & ad veritatē accedens propius. Neque enim Principes gentilitias denominationes mutare temere cōsueuerunt: & magis hoc vsus obtinuit, vt vxores à viris appellentur, non è diuerso viri ab vxoribus nomina mutentur: nec liberi in matrum, sed in patrum transire familias assolent. Est autem Chronici istius sententia hæc: ISENBARDVS, Comes Altorfi, habuit in matrimonio. Irmentrudem. Ad hanc cū perlatum esset de mulieris in Altorfi vici-

¶ Variat de Welforū primordijs & familia Auentinus li. 6. Explicat de eisdem Chronicon Abbatis Visperg.

nia partu tergemino, isthuc rei cognoscendę causa profecta, posteaquã diligenter explorauit omnia, temerario ausu mulierem adulterij infimulat, quòd fieri posse negaret, vt ex vno viro tot simul liberi conciperentur. Mox etiam rem cum marito ac domesticis communicat, & de adulteræ supplicio instat. Erat hoc in profluente submersio, damnata in culeum coniecta. Insequenti anno vterum IRMENTRVDIS gerit, & cum maritus fortè domo abesset, liberos duodecim enitur, mares omnes, sed corporibus perpusillis. Ex eo partu trepidans, & extalione infamiam adulterij metuens, promacondæ vndecim proijciendos atque enecandos in propinquo riuo tradit, vnicum ipsa educandum retinet. Muliercula dominæ iussa executura, infantes capacissimo cuidam pollubro imponit, & cum baiulans rectà ad riui Schercij fluentia tenderet, fortè fortuna obuiam habet Comitem, infantum patrem. Vtebatur is, excepto hoc casu, coniugio felicissimo: & Irmentrudis eximia & pudoris & castitatis laude florebat. Ergo mulierculam verbis adortus, Ecquid sarcinæ ferret? illa catulos esse, respondit. Ad hoc Comes: Amabo, inquit, sine inspiciam (cupidi enim catulorum ob venationes, in quibus vsus illorum multiplex, Principes sunt) & subiicit, si quos probaret, eos se ad vsus necessarios enutrire velle. Recusat hoc mulier, & indignabunda: Quod, inquit, Princeps cum sis, ab sordidissimis catulis spectaculum capies? an non cum animo cogitas, te è nausea facilè in morbum incidere posse? an non iam antè canibus abundas? Accenditur his, Deo (vt credere par est) ita euentum gubernante, vehementius Comes, & vim intentans, cogit mulierculam pollubrum detegere. Tum infantulos conspicatus, perpusillos quidem illos, sed qui indolem præ se ferrent egregiam, minacibus verbis ex muliercula quærit, quibus illi geniti parentibus essent. Ibi illa dum iam extrema metuit, rem omnem pandit ordine: natos ipso ostendit, & quid vxorem ad necem inferendam perpulerit, aperit. Comes non parum his perturbatus, pro re nata id consilij capit, vt infantulos molitori prædiuiti clam educandos tradiderit: deinde mulierculæ mandat, ad dominam absque formidine redeat, & imperata ab se facta simulet.

Elapsis ab hoc tempore annis sex, pueri vndecim decenter ornati, à Comite in arcem Weingartum, quod nunc monasterium est, traducuntur: & conuiuium, cui & suos & vxoris propinquos adesse Comes vellet, apparatus, initurque exquisitis epulis magnificentissimum. Vbi iam omnes ciborum cepit satietas, Comes adduci in conclaue, atque in propinquorum conspectum, pueros illos vndecim iubet, eius coloris vestibus amictos, quem duodecimus, à matre educatus, tum fortè gerebat, hoc est purpureis. Erant hi facie & corporis statura similimi, vt facilè appareret, patre vno genitos, & matris vnus aluo gestatos. Tum Comes de mensa assurgens, & honorificè singulos compel-

compellans, inter cætera quærit, quod genus supplicij commeruisset, quæ tam præclaræ indolis pueros vndecim necandos tradidisset. Contremiscit ad hæc illicò, & semianimis concidit, vxor eius, cum & conscientia facinoris cogitati memoriam subijceret, & ex se natos præsentem conspiceret. Vbi verò per matronas, quæ aderant, refocillata ad animam redijt, pallens & tremens mariti pedibus aduoluitur, multis lachrymis & illi & propinquis supplicat, & ignosci sibi propter Christum obsecrat. Addit deinde, vt non malitia, sed quadam simplicitate stulta peccarit, repetita occasione de mulieris partu tergemino: qua in re non insolentiæ, sed ignorantia culpa interuenerit: Atq; inflictum hoc iam antè sibi à Deo immortalis pœnarum, vt & eius criminis crebrò pœnituerit, & cum multis hoc sæpenumero lamentis profecuta fuerit, deniq; etiam hilarem & letum vultum, qui quidem conspiceretur, efficere sibi nunquam potuerit.

Placatur his aliquantum maritus, placantur propinqui, atque ad misericordiam commouentur. Et quia quod cogitatum prauè fuerat, cesserat optimè, offensio intercessionibus commodis sanatur. Erigit ergo à terra vxorem Comes, noxaq; ei remissa, verbis amplissimis Deo gratias agit: deinde ipsam affatus, Mea, inquit, Irmentrudis, & mihi & propinquis certum est de tua simplicitate & innocentia: at Deo immortalis gratia habenda perennis, quod cœpta effecto caruere, tuque culpa vacas. Cæterum quia nihil antea simile vsu venerat, ad perpetuam rei memoriam hoc præsentibus propinquis Comes sancit, vt posteritas exinde ipsius cognomentum Welforum vsurparet. Additum postmodò alterum à filiis monumentum fuit monasterium virginum Altorfi, quod nunc in parœciæ templum conuersum. Vixit primus huius nominis circa annum Christi DCCC. XX. Est autem familia illa perantiqua, cuius origo censetur à conditoribus Troianis & Francis. Quare insignia prima Welfi vsurparunt tria lilia in clypeo cœruleo. Belligerarunt cum Imperatoribus, Regibus, Principibus. Propago familiae hæc est.

Welforum  
prosapia à  
Sueuis vel  
Alemans  
iuxta est,  
nò externa,  
Et falso vul-  
garis. an-  
nales.

ISENBARDVS, Warini F. vixit temporibus PIPINI, regis Francorum, & CAROLI Magni: domicilium habuit in arce ad Frisingam, circa annum DCC. LII. & DCC. LXXX. Reliquit ex Irmentrude filium WELFVM, quem è duodecim mater solum seruarat, atq; educarat. Cæteri enim immatura omnes morte occubuere, condito tamen Altorfi monasterio circa annum DCCC. XX. Welfo filia nata est forma luculenta IVDITHA, quam LVDOVICVS, cognomento Benignus, Caroli Magni F. coniugem habuit alteram. Primò enim huic nupta fuerat Irmengardis, vnde nati Lotharius, Pippinus & Ludouicus. Iuditha filium enixa est CAROLVM, cognomento Caluum, qui postea imperauit circa annum DCCC. LXX. Habuit etiam filium WELFVS è Catilina vxore ETICONEM, Co-

Catiline  
nomen vel  
commenti-  
rium vel de-  
prauatum  
status.



mitem Altorfi & Rauesburgi; quò porrò genitus HENRICVS. Etico iam senex in solitudinem ad Amergauiam cum ministris duodecim secessit, & ibi ad vitæ vsque finem permansit. Ibidem tumultus, ab Henrico filio effoditur, & Altorfum transfertur, sepulturaq; isthic altera afficitur honorificentissima. Cum HENRICO conuupta fuit IVDITHA, Ducis Saxonæ F. qua liberi procreati: HENRICVS, Luitgardis & Barbo. Henricus & dignitate corporis & morum elegantia, coniuncta cum insigni fortitudine bellica, enituit circa annum DCCC. LXXV. Luitgardis per matrimonium regina Franciæ & Bavarix facta est. Barbo à Danis in mare proiectus, vndis suffocatur, Anno DCCC. LXXX. Duxit autem HENRICVS, natu maximus, in vxorem Beatam, seu Hattam, Comitem Bogensem è familia Hoenuartensi: vnde liberos procreauit CONRADVM, Eticonem, RVDOLFVM. Idem Henricus Abbatiam condidit vel potius absoluit Altorfi, vbi nunc parœcia, & alterum monasterium in Bauaria, cognominatum vetus, vbi D. Altonis monumentum cernitur. Fuit is genere Scotorum regio natus. Ab obitu Henricus cum coniuge Altorfi tumultatur: sed postmodo vtriusq; ossa in montem S. Martini transferuntur, circa annum DCCC. LXXX.

CONRADVS, Henrici F. consecutus est Episcopatum Constantiensem ad lacum Bodamicum: princeps eruditione doctrinæ, pietate & sanctimonia vitæ maximus. Quare post mortem inter Diuos relatus est. Cessit autè è vita Anno DCCC. LXXV. cum sedisset annos 42. Conditus est Constantiæ.

\* Numerus hic, vt & alij pleriq; mendo non caret. De Eticonis posteritate rectius forte Anonimus sequuntur.

Etico, alter Henrici F. vxorem non habuit. Reliquit tamen è concubina filiam, quam Rudolfus frater cuidam Curiensi ex Heluetiorum optimatibus nuptum collocauit. Ab eo familia Hefelcellensis & Rappelsuilensis conditur. Obtinuit deinde Etico Episcopatum Augustanum, cui fide & integritate summa præfuit annos quinque: mortuus Anno DCCC. LXXXVIII.

RVDOLFVS, tertius Henrici F. in vxorem duxit Itam, Timonis filiam è familia Ottingensi: Vnde liberos sexus fœminei procreauit: Richildin & Cunegundam, mares Henricum & WELFVM II. Richildis nupsit Adelberoni, Comiti Ebersbergensi, quæ familia iam propemodum defecit. Condita autem ab ea monasteria sunt Ederberga, Cubacchum & Geiffenfeldia: & proceres inde geniti. Ebersbergæ tumultantur circa annum DCCC. LXVI. Cunegunda, quæ & Cuniza, fœmina pietate religiosa, fuit in matrimonio Friderici, Comitis Sindeburgi ad Ambronem. Quo in Palæstina defuncto, condidit monasterium Dissæ, oppido non ignobili ad Ambronis lacum, atque vetustissimo: quippe quæ Romanorum credatur colonia. Diem vitæ extremum morte conficit ibidem, & in templo conditur, Anno M. LXXXV.

Hen-

Henricus, Rudolphi F. dum venatur ad Leunicam arcem in Comitatu Tirolensi, haud procul ab Athesi, obteritur à petra, quæ celerissimo impetu è monte altissimo prouoluta in eum deciderat. Accidit hoc viuente & superstite adhuc patre, cuius amor in ipsum incredibilis esset.

WELFVS II. permutauit duarum monasticarum familiarum sedes, & Monachos Veteromonasterienses migrare Altorfum coegit, & vicissim Altorfenses Monachas Veteromonasterij collocauit. Bellum gessit cum Imp. Cæs. CONRADO, & prælio ad Neresheimum contendit. Per idem tempus Episcopos, Frisingensem & Augustanum, rapinis & incendijs vexat. Cuius facinoris postea pœnitens, religiosi animi instituto vtrumq; veniam poscit, & expiationis gratia Frisingensi Comitatum Parthenkirchensem, Augustano Lensam permittit. Vxor Welfo fuit Immissa, è familia Glispergensis, Franca, cuius fratres memorantur Henricus & Fridericus, Episcopus Moguntinus. Ex eo coniugio liberos suscepit WELFVM III. & Cunegundam. Ambo ad summam senectutem vixere, & à morte Altorfi sepeliuntur.

Cunegunda nupsit AZONI Estensi, Marchioni Ferrariæ: è quo filium enixa est WELFVM IIII. conditorem monasterij Reitenbuchi ad Ambronem. Mortua Cunegunda, alteram Azo vxorem ducit, indeq; alios liberos procreat, circa annum M. XXXV.

WELFVS III. consequitur Ducatum Carinthiæ & Norici, & in Italia Marchiam Veronæ. Demolitus est monasterium Altorfi, idq; in montem, in quo arx antè fuisset, translatum, ac S. Martino dedicatum, Weingartum nominauit. Condiderat autem hoc quidam è maioribus ipsius. Fuit princeps virtute & fide præstantissimus, deq; Veranensibus præclare meritis, eos ab Imp. Cæs. HENRICO III. strenua ope defendit. Moritur in arce sua, & Weingarti inhumatur, Anno M. LVI.

WELFI AB ORIGINE MATERNA INSITITII, E  
*familia Ferrariensi, stirpis Longobardica.*

WELFVS IIII. cognomento Robustus, Comes Altorfi, Princeps Norici & Bauariæ, ambiuit matrimoniû filia OTHONIS, Ducis Bauariæ. Quia autem in summa apud HENRICVM III. Cæs. gratia esset, ne eum offenderet, ab instituto illo rursus discedit, ac pulso Othoni ipse successor datur. Postea tamen Cæsaris amicitiam, quòd Ecclesiam ille armis vexaret, ideoq; à Pontifice Romano anathemate obstrictus esset, deserit, & cû Bertholdo fratre ad RVDOLFVM, Ducem Sueuiæ, transit. Per hoc tempus cû Augusta occupata, Sigefridum Episcopum Rauesburgum captiuum abduxisset, cum oppidanis pacem facit, & permittente Pontifice Episcopum alium cõstituit, Anno M. LXXVIII. Vehementer autem ea re in se Cæsarem concitauit. Cuius sententia & Principis & Ducis nomine priuatus, vbi mox eadem fortunæ procella se in Cæsarem conuertisset, & ita conuertisset,

vt exauctorato ipsi surrogatus fuerit RVDOLFVS Sueuus, per hunc & dignitatem suam & Bauariam recuperat. Quare pro partibus eius propugnat strenuè: impedit Cæsaris & Regis Vngariæ congressum: prælia tam in Italia quàm in Germania multa secunda facit: & ad Wirceburgum exercitum Cæsarianum ad 2000. animoso conatu sternit, & profligat. Habuit in matrimonio IVDITHAM, Balduini, Comitit Flandriæ F. Tametsi alij rege Anglico genitam velint: Quem errorem extitisse inde suspicor, quod primùm RICHARDO, regi Angliæ, quem frater prælio victum interfecit, deinde verò, vbi domum redijt vidua, Welfo nuptum collocata à patre adhuc superstite fuerit. Attulit ea ad Welfum cum dote amplissima regiam gazam multam, quæ adhuc hodie cum preciosissimo corporis Dominici sanguine, & alijs ornamentis, Weingarti asseruatur. Liberi ex Iuditha nati sunt WELFVS v. & Henricus, cognomento Niger, princeps ingenio præferoci & bellicoso. Vbi Welfus consenuit, cum maximo comitatu profectus est in terram sanctam, visendi Dominici sepulchri gratia. Domum inde rediturus, ad Cyprum appellit, ibiq; fato suo fungitur. Cadauer Weingartum reportatum, maiorum ibi monumentis infertur, Anno M. XC. Vxor cum valetudine afflictissima esset, à viri obitu Altorfi sedit, ibiq; se religiosæ pietati addixit. Peruenit ad grandem ætatem, & vbi vitam finijt, Weingarti tumulatur.

- ¶ Bertholdus, cum fratre Welfo IIII. ex Italia in Germaniã profectus, obtinuit ducatum Carinthiæ & Stiria. Eidem ad ducatum Bauariæ euecto socium se contra HENRICVM IIII. adiungit, & pro Rudolphi factione propugnat. Vbi de patre Azone rebus humanis extremo ad ipsum fama peruenit, auxilijs Episcopi Aquileiensis cum fratre Italiam repetit, & in Comitatu Mantuæ ac Ferrariæ reliquis fratribus inuitis possessiones aliquas vendit, Anno M. LXXXVII.

WELFVS v. cognomento Crassus, Welfi IIII. F. duxit in vxorem MATHILDAM, Bonifacij Marchionis filiam. Vixit eam vitam, quæ probri & criminis expers nõ esset. Hoc pertæsa coniux, ad patrem redijt: Qui cum gratiæ inter eos reconciliandæ studeret, Welfus in Italiam contendit, & domum, vnde venerat, reuersus, deinde cum HENRICO Cæs. Romam proficiscitur, & Pontificem captiuum iterum apud eum in gratiam ponit. Subleuatus autem hanc ad rem fuit ope & opera fratris Henrici, idq; circa annum M. C. V. Per idem tempus multas in Comitatu Mantuano, & per alias Italiæ partes possessiones acquisiuit. Moritur absq; liberis in pago Kaufringen, & cadauer Weingartum translatum ibi honorificè conditur, Anno M. C. IX.

HENRICVS, cognomento Niger, instaurauit Weingarti monasterij ædificia. Vxorem duxit Wulfhildin, Ducis Saxonie filiam, qui idem & Brunsvigam & Lunæburgam tenebat. Quare hi Principatus postmodo etiam filio ipsius Henrico Superbo cesserunt: paci vt qui maximè studuit. Per Sueuiam possessiones habuit amplissimas. A fratris  
Welfi

Welfi morte Bauaria potitus est: & cùm cessisset è vita, coniux terras hereditarias filijs concessit. Reliquit autem hos numero tres: HENRICVM Superbum, Conradum, WELFVM VI. Item filias, Iuditham, Sophiam, Mathildam & Wulfhildin. Vbi iam res omnes præclare constituisset, secessit in monasterium Weingartum, vt senectus ipsius religiosæ pietatis cultibus seruiret. Vita defunctus cum coniuge ibidem conditur, Anno M. C. XV.

FILIÆ HENRICI NIGRI.

Iuditha, collocatur à patre & fratre Henrico Superbo, FRIDERICO, Duci Sueuorum, ex eoq; nobilissimum Imp. FRIDERICVM Barbarossam enitur.

Sophia, fuit in matrimonio Bertholdi, Ducis Zaringiæ. Hoc mortuo, nupsit Leopoldo, Duci Austriæ, Stiria & Carinthiæ.

Mathilda, nupsit Theobaldo Comiti Voburgensi, & hoc vita defuncto, Gebhardo, Comiti Sultzbachico.

Wulfhildis, iungitur matrimonio Rudolfo, Comiti Brigantino. Fuit autem id matrimonium perquam pium & felix.

FILII HENRICI NIGRI.

HENRICVS, cognomento Superbus, vxorem duxit Gertrudem, LOTHARII Cæsaris F. Ideo ducatum Saxoniam & Brunsvigam hereditate capit. Cum Principibus Sueuiæ bella gessit grauissima: Sueuiam ipsam cæde & incendijs vsque ad Stauffam vastat. Vlmam cladibus ingentibus afficit, & arcem Tunsteinam, quæ esset in ditone Episcopi Ratisbonensis, excindit. A soceri morte proficiscitur cum exercitu in CONRADVM Cæsarem. Qua de causa proscriptus, Bauaria mulctatur, & attribuitur hæc Leopoldo Austriaco. Manent tamen in eius fide Saxones: à quibus armatus, Bauariam cum infesto exercitu petit. In eo conatu mortuus, etiam bellum ipsum dissoluitur. Conditus est Lothariæ Cæsareæ ad latus soceri.

Conradus, princeps innocentia vitæ & pietate clarissimus, educatur ab Episcopo Constantiensi, & in sacrum ordinem cooptatur. Cùm exinde ferretur in oculos, & metueret, vt Episcopo defuncto ipse surrogaretur, in monasterium se abdit, & cuculum sumit. Post dum in terram sanctam cogitat, moritur in itinere.

WELFVS VI. cognomento Beneficus & Bonus, matrimonio sibi sociat Itam, Gotfridi, Comitis Calbensis, filiam. Henrico fratre ducatu Bauariæ deturbato, hereditatis iure hunc ambit, sed frustra. Quare CONRADO Cæs. hostis factus, cùm Gotfridum Comitem quandam in partes traxisset, in Bauariam cum exercitu inuadit. Vbi dum ad arcem quandam rem agere astu instituit, seq; à Leopoldo, qui Bauariam possidebat, auxilia adducere simulat, hoste insidias olfaciente, cū clade reijcitur. Post etiam Winsberga, quæ in ipsius ditone esset, à Cæ-

Vide Chro-  
nic. Nucle-  
ri Volumine  
tertio.

fare obsidetur: Cui cum copijs bene magnis suppetias venturus, à Fri-  
derico, Cæsaris F. profligatur. A Leopoldi morte nouas copias cogit,  
& iterum fratris ditionem affectat. Ad hunc conatum cum non satis  
virium illi atq; neruorum esset, desistere incepto cogitur: cæteroquin  
bellator egregius, & ceu alter Achilles Germanicus. Res ei fuit cum Ba-  
uaris, Sueuis, Rhenanis, & multa præclarissimè gessit. Conciliatus de-  
niq; Cæsari, pacem cum eo facit ad annum M. C. XLVII. Eodem an-  
no ex voto quodam inchoauit monasterium Steingadum, in quo Præ-  
monstratensis familiæ Monachos collocauit. Cum amisisset filiū Wel-  
fum, subiectas prouincias, & quas haberet in Italia possessiones, ven-  
dit, easq; FRIDERICO Cæs. quem in consanguineis verum ac legiti-  
mum hæredem duceret, permittit. Monasterium Steingadum mirū  
in modum locupletauit. Condidit etiam alterum D. Nicolai ad Mem-  
mingam, quod Scotis familiæ Benedictinæ tradidit. Iam senex decre-  
pitus oculorum vsum amittit. Moritur Augustæ, & cadauer ab Vdel-  
scalco Episcopo Steingadum remittitur. Ibi enim monumentum sibi  
& filio exstruxerat: ac funus exceptum honorificentissimè, vsitato cæ-  
remoniarum apparatu ducitur.

WELFVS VII. tenet cum imperio patris loco Ducatus Spoleti,  
Thuscianæ & Sardinianæ: ac Cæsaris copijs resistit strenuè. Reuocatus de-  
inde in Germaniam contra HUGONEM Palatinum, qui arcem quan-  
dam patris occuparat, & in milites præsidiarios infami furcæ supplicio  
animaduenterat, socios sibi Principes & Comites multos adiungit, &  
arcem aliam infesta obsidione premit. Hæc cum successu careret, de-  
niq; ab irruente Friderico, Conradi Cæs. F. planè depellitur, atq; in fu-  
gam conijcitur: Etsi in hūc pugnaret animosè, solaq; multitudine vin-  
ceretur. Vlsciscitur autem hanc cladem ita ad annum sequentem, vt ho-  
stis arces duas firmissimas captas vastarit. Pax tandem inter Hugonem  
& ipsum his conditionibus à CONRADO Cæsare firmatur, vt Hugo  
Welfo se sub fide dederet, & veniam peteret. Quod vbi ratum Hugo  
fecisset, eo ipso die ambo reconciliantur, quo Fridericus Cæsar iter Ita-  
licum ingressus est. Huic cum Welfus in scio patre se comitem adiun-  
xisset, cum plurimis alijs viris fortibus peste in Hetruria extinguitur.  
Cadauer Steingadum reductum in tumulo à patre exstructo conditur,  
Anno M. C. LXVIII.

Henricus, Superbi F. instat vehementer FRIDERICO Barba-  
rossæ Cæs. de conuentu Imperij Ratisbonæ ad Annū M. C. LXI. indi-  
cendo, cum ducatum Bauariæ ea occasione recuperare se posse persua-  
sum haberet. Transigitur autem res hæc ita, vt Bauaria quidem ad il-  
lum redierit, Henricus verò Marchio Austriam & Stiriam retinuerit.  
Obsesso à Cæsare Mediolano, Henricus ei bellum facit, & arces multas  
vastat. Vbi Cæsar Mediolano capto domum redijt, Henricū perduel-  
lionis damnatum Bauaria mulctat, eamq; Othoni Wittelsbachio con-  
fert,

Aliter Hel-  
moldus &  
Supplemen-  
tū Arnoldi.

fert, cuius posterius hucusque illam retinere. Deinde Henricus in Angliam ad focerum se deportat, cum filijs manerent Brunsviga, Lunæburga & reliqua Saxonia. Habuit autem filios OTHONEM, qui post imperavit, Wilhelmum, Henricum & Rutherum, nati minimum.

\* Crancius  
Saxon. lib.  
7. ca. 3. Lud-  
gerum vo-  
cat.

OTHO, Henrici F. reconciliatur HENRICO VI. Cæsari post patris fugam in Angliam, & permittuntur ei Brunsviga, Lunæburga & inferior Saxonia vniuersa. Habuerat id pater priuilegium, vt caballo albo inequitaret. Hunc cum etiam inter insignia recepisset, postquam in Cæsaris offensionem cecidit, rursus amittit, & pro eo leonem rubrum vsurpat. Post mortem Henrici VI. Cæs. Otho in Philippum Sueuum, qui Imperium affectabat, proficiscitur, & post prælia aliquot secunda pacis conditiones hosti extorquet. Vbi is Pabepergæ interijt, Imperium ad Othonem redijt. Qui Romæ à Pontifice inunctus, iuramenti religionem violat: vexat homines Ecclesiasticos, & monasterijs ac templis damna multa infert. Quare Pontifex exacerbatus, anathematis eum fulmine ferit, & cum Principibus consilio communicato, Imperio exiit, idque in FRIDERICVM II. conferri curat.

¶ Vide hæc  
de Serius  
explicante  
Crancius li.  
7. Saxon. &  
Vandalia,  
Chron. Ca-  
rionis lib. 5.

E cæteris HENRICI filijs Henricus post mortem patris obtinuit Palatinatum ad Rhenum. Wilhelmo Otho frater legauit Brunsvigam, Lunæburgam & reliquos Saxonie tractus, quos ab Alberti filijs armis recuperarat.

Wilhelmo natus Otho tenuit post patrem Saxoniam, Brunsvigam, Lunæburgam. Sollicitarat autem diu multumque; FRIDERICVM II. Cæsarem Dux Saxonie, vt suos sibi fines, quos Wilhelmus possideret, restitueret. Largitur hoc illi Cæsar, & Ducatum Saxonie Othoni ademptum hæredibus legitimis reddit: deinde eandem dignitatem Othoni confert, & Ducem Brunsvigæ & Lunæburgæ appellat. Estque ab eo Ducum Brunsvicensium & Lunæburgensium profapia: qui hoc pacto & ipsi Welforum sanguinis sunt. Acciderunt hæc circa annum M. CC. XXVIII.

## ALIA DE WELFORVM

PRIMORDIIS EXPOSITIO, ET IPSA E

CHRONICO MANVSRIPTO GERMA-

nico in Latinam linguam

conuersa.



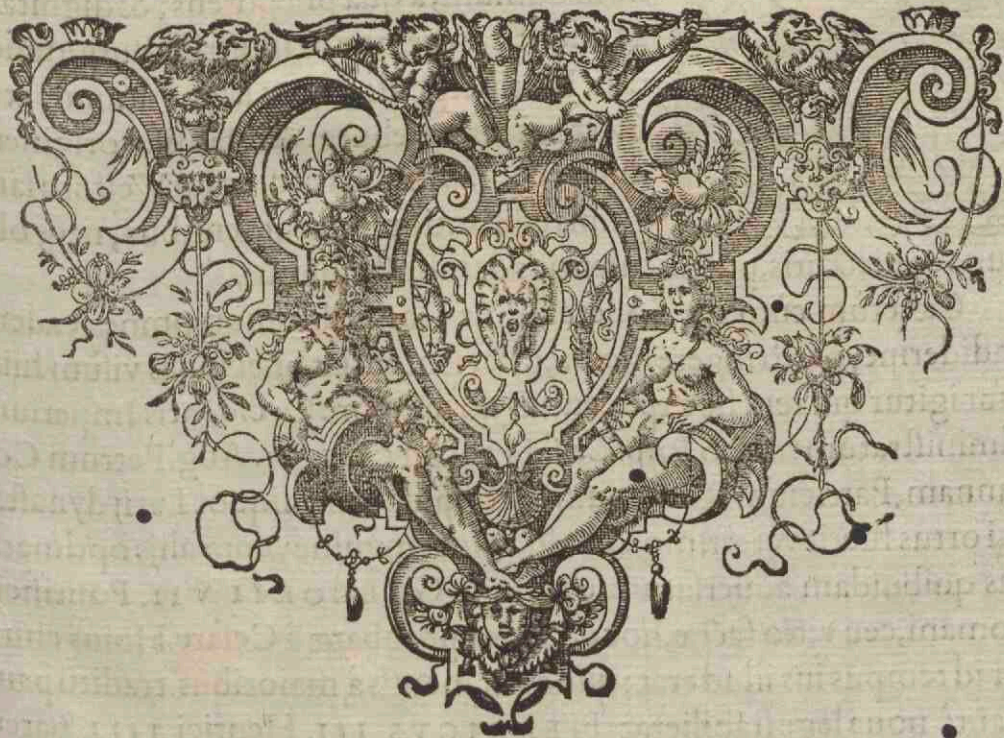
Vo tempore Occidentis Imperium administrabat Imp. Cæs. LVDOVICVS PIVS, Caroli Magni F. floruit in Bauariae optimatibus ETICO, alio nomine Welfus. Hoc genita filia IVDITHA, post mortem Irmengardis, altera ab Ludouico Pio vxor ducitur: & filius ea nascitur CAROLVS, cognomento Caluus, cuius familia & posterius diu rerum in Gallijs potiti sunt. Ferunt Etico-

¶ Quib. per-  
sonarum cir-  
cumstantia  
expositio  
hæc variat,  
de iis supe-  
rioris fides  
potior du-  
catur.

nem tam immodico libertatis studio flagrasse, ut bona dedititia (vulgò feuda vocant) conferri sibi nulla passus fuerit, neq; eo nomine vel Cæsaris vel Principis cuiusquam teneri sacramentis voluerit. Cùm ad idem HENRICVM filium cohortaretur, non persuasit. Is enim Iudithæ vsus atq; adiutus opera, à Cæsare in fidem & clientelam recipere-  
 tur, impetrauit. Quem callido commento adortus, conferri tantum sibi prædiorum atq; agrorum in Sueuia petijt, quantũ vomere suo, tempore meridiano ambire posset. Vbi hæc fama vulgante ad patrem emanarunt, incredibile dictu est, ut illum perturbarint. Nec mora, à filio è Bauaria semigrat, & cum ministris duodecim, quos cognouerat fides-  
 simos, ad loca montana se deportat: Cùmq; per eos diligenter aditus omnes clausisset, permansit ibi deinceps vsq; ad vitæ finem. Henricus vbi postulatis ipsius Cæsar annuit, arte hac vititur: Vomere fabricari sibi ex auro curat: quem veste occultens, meridiano tempore, cùm Cæsar somnum caperet, per prædia circumducit. Adhæc diuersis locis equos disponit: Quibus delassatis, fortè in equam incidit, ut ea montem quendam obequitaret. Eò vbi accessit, cogi equa vi nulla potuit, ut ascenderet, & retinuit ab eo euentu mons nomen ut Equæ diceretur. Incidere etiam inde Rauesburgij dynastæ in hunc sermonem, nulla eos necessitate cogi posse, ut equam conscendant. Interea excitatur à somno Cæsar: ad quem cum vomere suo adit Henricus, & verecundè instat, ut quæ promisisset, præstaret, & Cæsarea auctoritate confirmaret. Vrebat non nihil Cæsarem, quòd astu circumuentus esset: Tamen promissum interuertendum sibi non existimat, & Henrico agros, quos obequitasset, largitur. Inde dynastarum Rauesburgi titulus & nomen cœpit. Hoc enim oppidũ tum Henrico cessit, propterea quòd hoc etiam circumiisset. Antea ab Altorfo denominabantur, quod pagi nomè est. Editi familia ista fuere fratres tres: Rudolfus, Welfus, Conradus. Hi in imperium Henrici, quo natus fuit OTHO Magnus Cæsar, conditor Magdeburgi, incidere. Conradus consecutus est Episcopatum Constantiensem, cùm eodem tempore Augusta Episcopum haberet Vdalricum. Vterq; singulari pietatis & sapientiæ fama claruit. Rudolfus filium procreauit Welfum, Welfus filiam Cunizam. Hæc Azoni, Marchioni Longobardico, collocata, filium enixa est Welfum seniore. Qui Iuditha Flandriæ Comitissæ filia, quæ antè cum rege Angliæ fuisset, vxore ducta, filios reliquit Welfum iuniorem & Henricum. Welfo matrimonio sociatur Mathilda Longobardica: Cui absq; liberis defuncto successit Henricus frater. Huic nupsit Wulfhildis, Magni Ducis Saxonix, filia. Welfus senior & aliam ante Iuditham coniugem habuerat Ethelindam, filiam Othonis, Ducis Bauariæ. Erat hic Otho generis satu editus nobilissimo, & à clientelis præpotens. Quare cùm opponere se HENRICO IIII. Cæs. ausus fuisset, Ducatu deturbatur, isq; genero eius Welfo confertur. Ab eò tempore Welfus Ethelindam repudiauit. Quid ad hoc cum perpulerit, ignoratur. Nupsit verò deinde Ethe-

inde Ethelinda Hermanno, Comiti Westphaliæ à Caluerla, & Hermannum iuniorem enitur. Henricus, Welfi Senioris filius alter, cum de Eticone inaudisset, ut à filio semigrasset, ut ad montana secessisset, ibiq; ad vitæ usq; finem permanendo ab obitu conditus esset, cupido eum incessit, ea de re certi aliquid cognoscendi. Aperit ergo & illius & cæterorum, qui in eodem loco inhumati essent, sepulcra. Ac collustratis diligenter omnibus, cum quæ fama ferrentur, ita se habere perspexisset, fanum, ubi condita ossa essent, inædificat, & Conradi Constantiensis corpus effodi iubet. Id deinde miraculis claruit: Qua de causa Henricus, qui benevolentia affectione erga memoriam huius singulari esset, in honorem eius prædia & agros multos Ecclesiæ Constantiensi largitur. Liberi ex Wulfhilde Henrico nascuntur mares, Henricus & Welfus, & fœmellæ quatuor. Henricus uxorem duxit Gertrudem, Lotharij Cæsaris filiam, è qua filium sustulit Henricum III. Cum Welfo iuniore connupta fuit Gotfridi Palatini filia. E filiabus Iuditha nupsit Friderico, Duci Sueviæ, altera Sophia Bertholdo, Duci Zaringiæ, eoq; interemto, Leopoldo Marchioni: tertia Wulfhildis Rudolfo, Comiti Brigantino: quarta Mechthilda Theobaldo iuniori, Theobaldi Marchionis F. & hoc mortuo Beringeri, Comitis Sultzbacchici, filio.

F I N I S.







COMMENTARIUS  
DE ILLUSTRIS. MARCHIONVM ET ELECTORVM BRANDENBURGENSIVM, &c. BVRGGRAFIORVM NORIBERGENSIVM, &c. familia, certa & euidenti originis enucleatione ex antiquiss. & nobilissima Welforum prosapia & sanguine per conditores Comites Zollerenses deducta:

AVCTORE  
REINERO REINECCIO  
STEINHEMIO.



REMISSIS veterum annalium expositionibus duabus de Welforum primordijs, restat nunc ad nobilissimam Comitum Zollerensium domum, à qua præpotens, & dignitate ac meritis in repub. illustriss. Burggrafiorum Noribergensium, & Marchionum atq; Electorū Brandenburg. &c. familia originem ducit, pergamus. Vtrosq; enim Welforū sanguinis esse, rationibus euidentibus, neq; obscuris coniecturis, post luculentius demonstrabimus.

Cæterum cum de Zollerensibus Comitibus non omnes eadem tradiderint, perstringere hîc breuiter sententias præcipuas visum fuit. Sunt igitur qui rem sic explicent: Quo tempore Occidentis Imperium administratum fuit ab Imp. Cæs. HENRICO IIII. Aug. Petrum Columnam, Patricium Romanum, & oppidorum aliquot Latij dynastâ, qui ortus fuerit veterrimo Camillorum sanguine, cum alijs optimatibus quibusdam aduersatum electioni GREGORII VII. Pontificis Romani, ceu vitio factæ, hoc est, non approbatæ à Cæsare. Huius enim per id tempus ius illud erat: quod per manus à maioribus traditū paulo antè noua lege stabilierat HENRICVS III. Henrici IIII. pater. Eundem etiam cum socijs aliquot è nobilitate, qui Cæsaris partes tuerentur, arma expedire ausum, captum Pontificem in vincula coniecisse. Quæ res cum tumultum & popularem seditionem peperisset, Pontificem

tificem vinculis leuatum animaduertisse in aduersarios crudeliter, & Petrum cum filijs exutum bonis in exilium propulisse. Rediisse tamen aliquanto post cum Pontifice in gratiam Petrum, rediisse etiam filios, de more ad Pontificis pedes prostratos, itaq; culpam deprecantes supplices. Solum Ferfridum eam tanquam ignominiosam abiectionem detrectasse, & cum propterea consistere in Italia tutò haud posset, in Germaniã ad HENRICVM IIII. cui cum Rudolfo Sueuo tum bellum esset, se deportasse. Ab eo susceptum humaniter, & militia ipsius ascriptum, in prælio Mersepurgensi summæ fortitudinis facinora edidisse, & cum in ipsum Rudolfum incidisset, tanto impetu, tantaq; audacia in eum irruisse, vt dextram ei amputarit. Quare honoribus à Cesare decoratum amplissimis: appellatum Comitem Imperij, & bonorum Rudolphi parte in Sueuia donatum. Ibi cum deinde arcem condidisset, à Zagarolla Latij eam nuncupasse: Quod nomen Germanica enunciatione non nihil deprauatum, nunc Zollern dicatur. Ducta etiam vxore, proles aliquot suscepisse: à quibus Zollerensis familiæ origo sit. Etsi propaginem huius per generis gradus continuos ignorari volunt. Qua de re exemplum addunt de illo Zollerano Comite, qui inter Duces CONRADI IIII. Casaris celebretur. Is enim tametsi virtute illustri fuerit, ideoq; strenuè nauatæ operæ præmium à Casare Franciæ aliquot oppida tulerit, nomen tamen eius non exprimi. Temporibus RVDOLPHI Habsburgici de communi annalium omnium consensu ab iisdem nominatur Fridericus, Burggrafius Noribergensis: A quo exinde generis series certa ad hæc nostra vsq; tempora deducta sit.

Alij hæc habent: PETRVM Columnnam, cuius originem annalium scriptores non annotarint, impulsu Richardi, Comitis Campani, electioni PASCALIS II. aduersatum fuisse, & bello contra Pontificem moto, Cauas in agro Prænestino occupasse: socijs, Ptolemæo Sublaquensi Albam, Stephano Corso Romæ basilicam S. Pauli inuadentibus: Recepisse autem Pontificem Cauas, & Petro in exilium pulso Columnnam & Zagarollam castella ademisse, sic tamen vt post deprecanti ignouerit, sed possessiones ablatas non reddiderit. Qua de causa cum noua ille bella sereret, deniq; Italia vniuersa ab Pontifice eiectum peruenisse ad HENRICVM V. Cas. in Germaniam: ab eoq; aliquot in Sueuia portorij atq; oppidis impetratis, arcem Zagarollam, quam exigua deprauatione Germani Zollern appellarint, condidisse, & Comitum eiusdem nominis familiã propagasse. Distinguunt deinde Columnnios in stirpes duas, veterem vnde Petrus prodierit, & nouam, qua editi illi sint, qui hodie Romæ clarent. Quanquam hæc vehementer in ea, quæ tradita sunt à Volaterrano, impingunt. Hic enim recentem & superstitem Columnnorum familiam ab Odone, quodam magno milite, qui sua tempora annis fermè quingentis præcesserit, & Columnniæ familiæ possessiones solus tenuerit, à se verò deinde propagines tres, primam à Ginazano, alteram de Gallicano, tertiam propriè de Colu-

mna reliquerit, deriuauit. Effet ergo ad istum modum hæc non recentior sed veterior: quandoquidem Petrus post Odonem vixit annis circiter centum.

Qui tertiam ab his sequuntur opinionem, tam Columnios quàm Petrum à Welfis propagant: Et argumentis vtuntur, quòd multos Italia Germanorum colonias acceperit, & Cæsares vel bellorum occasione, vel gubernationis causa diuerfas eò familias traduxerint. Vnde hoc colligunt, ab iisdem primordijs Columniam gentem in Italia cœpisse: & Petrum possessionibus à Cæsaribus donatum gentilitio nomine omissio, inde denominationem vsurpasse: quibus etsi postmodo excidit, & in Germaniam reuertit, tamen cùm ei arci, quam in Italia possederat, *ὁ μόνυμον*, hoc est, Zagarollam, Germanica lingua Zollern, condidisset, appellationem inde retinuisse, atq; ad posteros propagasse.

Reperitur & quarta eiusmodi assertio: Bertholdum, qui cum Welfo II. natus sit patre Rudolfo, auctorem extitisse gentilitatis Comitum Zollerensium, sic vt nomen hoc in Germania cœperit, nō ex Italia aduectum sit: cæsoq; Rudolfo Sueuo, Henrici IIII. Cæs. æmulo, tam iisdem Comitibus Zollerensibus, quàm Ferfrido, Petri Columnæ F. nō nullas eius possessiones cessisse. Nam à superiorum temporum Imperatoribus quendam Zollerensis familiae in Italia ad ampliss. præfecturas euectum ibi sedes ac domicilium collocasse, ab eoq; Petrum Columnam descendisse: Qui cùm Pontificum iniuria finibus pulsus in Germaniam commigrasset, factum inde fuisse, vt communes cum gentilibus titulos seu honores repetierit, eorumq; stirpe deficiente, suam quasi surrogarit: quippe quæ non solùm conseruarit hæcenus se feliciter, sed etiam opibus & dignitatibus amplificata mirum in modum creuerit.

Etsi autem sententiæ hæc concinnæ omnes sunt, & coniecturis nituntur probabilibus, vt elicere ac discernere verum difficile sit, plurimum tamen postremæ tribuerim. Et principiò credi hoc rectè posse sentio, Welforum stirpem in diuerfas distinctam fuisse propagines. In his primam facio, quæ in Bauaria & Sueuia latè dominata est. Reliquis eam accenseo, quæ conditorem Bertholdum habuit, eoq; & Comites Zollerenses, & Columnios veteres, indeq; rursus Petrum, refero, quoscunq; tandem generis atq; agnationis gradus constituere velimus. Neque repugnari, si qui recentiores quoq; Columnios deriuare à veteribus malint, vt communem vtriusq; cum Volaterrano conditorem attribuamus Odonem, & ita attribuamus, vt huius vicissim originem ad gentilitatem Comitum Zollerensium reducamus, siue ipse primùm ab Imperatoribus in Italiam traductus sit, seu maiores eius iam antè ibi confederint. Id quidem satis constat, semper Columnios Cæsarum studiosissimos extitisse, vt verisimile fiat, animum hunc eos ex Germania attulisse. Iam & Petrum directè gentis Columniorum familijs inferendum, tum alia docent, tum regulam conuincit, quam pleriq; in hanc sententiam sequuntur: Inde deduci Principum origines oportere, vnde deri-

de deriuari ipsi velint: propterea quòd interdum vel argumentis vel indicijs nitantur, quæ vt certiora, ita neq; omnibus obuia sint: sæpeq; fiat, vt ipsæ familiæ talium rerum, dum veluti per manus parentes liberis tradunt, fidam quandam custodiã gerant. Enimuero Columnios semper pro agnatis è Zollerana prosapia Marchiones Brandenburgicos habuisse, testatur Martini v. Pontificis ad Iagellonem seu Wladislaum regem epistola, inserta historiæ Polonicæ Martini Cromeri. Et fuisse in eadem sententia accepimus illustriss. Princ. Albertum, Ducem Borusfiæ. Relatumq; mihi à fide dignis, itidem illustriss. Princ. Ioachimû I I. Electorem, cum aliquando ordinum suorum conuentum ageret, & ipse verba faceret, familiæ Brandenburg. conditores Columnios asseruisse ac prædicasse. Quin etiam Petrum in Italia natum fuisse, non obscure nomen arguit: Quandoquidem per id tempus nostræ gentis hominibus nostræ quoq; linguæ appellationes familiariores essent. Atq; vti & alterum istud facile è Volaterrano admiserim, Columniorum familias diuersis se nominibus appellasse, ita neq; hoc dubitarim affirmare, insignia eas distincta vsurpasse: Quæ cum Petri maiores à primis accepta conditoribus semper eadem, aut nõ admodum variata (nam qui principio in clypeo catulus fuisse videtur, nunc galeæ conum obtinet) retinerent, sic opinione auguror, eadem deinde ipsum in Germaniam attulisse, forsitan inde, quòd peculiari quodam instituto arcis Zagorollæ possessoribus obuenerint. Nam & ad eam magis animus inclinatus sententiam, Italicam Zagorollam potius de Germanicæ denominationis deprauatione nuncupatam, quàm nostram ab Italica profectam: Vt appareat, Petrum, cum Germanicam seu ab agnatis redemptam, seu Imperatorum beneficio acquisitam, non tam condiderit quàm instaurarit, simul insignia illa dicata ei voluisse. Et fieri potuit, vt Zollerensis familia, quæ in Germania remanserat, post Petri ex Italia aduentum non diu superstes fuerit, itaque in sola Petri domo stirpis propago re-federit.

*Vide orat.  
de Welfo  
Tom. 2. De-  
clamat. Phi-  
lip.*

Planum ergo hinc fit, Petri familiam per progenitores Columnios ad Welfos pertinere. Nec est, quod quenquam hinc perturbet, quòd tam Odonis à Bertholdo, seu Comitibus Zollerensibus, quàm Petri à Columnijs, maiores intermedij ignorantur. Scimus enim planè eadem veluti vitia non solùm aliorum Germanicorum Principum quorundam, sed etiam summorum monarcharum domos, Achæmenidas dico in Perside, Temenidas in Macedonia, Julios Cæsares Romæ, fecisse. Caterùm de Petri in Germaniam aduentu magis eorũ probarim sententiam, qui hunc ad HENRICI IIII. imperium referunt. Sic enim fieri potuit, vt Ferfridus filius Cæsari militarit, pluribusq; possessionibus auctus sit. Etsi de hoc in annalibus, quos equidem viderim, nihil reperi. Ac dextræ, Rudolpho amputatæ, bellicæ fortitudinis facinus alij de GOTFRIDO Bilioneo prædicant. Quod autem Petri posteritas à Ferfrido deducitur, ab eo discedere fortè rectè possumus. Et cum

aliqui è Zollerensi familia fratres, Ioannem & Burcardum, ad HENRICI V. tempora referant, tertium his adijcere fratrem Ferfridum, quàm patrem credere, malim: Vt patre vno omnes Petro genitos, comparatasq; à Ferfrido possessiones morte eius deuolutas ad fratres illos statuamus. Iamq; ea ratione familiae ab Petro conditae propago fuerit integra. Nam Burcardo filius attribuitur Fridericus, quo genitus Fridericus alter, filium Fridericum tertium, & ex hoc nepotes Fridericum IIII. & Eitelfridericum reliquit. Posterior per filios, Fridericum V. Burggrafios Noribergenses, & Marchiones ac Electores Brandenburg. & alterum Eitelfridericum Comites Zollerenses propagauit. De quibus quæ scrupulum pariat penè diuersitas nulla.

Vt autem magis omnia perspicua fiant, & expositionis series rectius cohæreat, primùm familiae stemma à conditore Petro breuiter repetemus, & eam narrationem vsq; ad Eitelfriderici filios, à quibus nouæ & distinctæ propagines descenderunt, deducemus: deinde altera Zollerensi veluti seposita, atq; alij loco referuata, de sola Brandenburgica domo agemus, rebus gestis tantùm per præcipua capita adiectis.

PETRVS COLVMA, oriundus præalta maiorum serie ab antiquiss. & nobilissima WELFORVM prosapia, hoc est, Bertholdi & Odonis posteritate, capit in Germania sedem temporibus Henrici IIII. Cæs. & alteram Comitum Zollerensium gentilitatem hac serie condit:

Ferfridus, creditur militasse HENRICO IIII. Cæsari. Elegans est de Ferfrido poetica Ioannis Schofferi expositio lib. I. Marchiados.

Burcardus, citatur ab HENRICO V. Cæs. Anno 1120.

Ioannes, refertur in literis Anno 1130.

Fridericus. Vxor Marchionissa (sic enim loquuntur) Carinthia, teste Lazio, qui & de serie sequente nihil discrepat.

Fridericus, vixit circa annum 1212.

Fridericus. Vxor Comes Tubingensis, vnde nati

Fridericus. Vxor filia Hartmani, Comititis Dillingensis.

Eitelfridericus I. habuit in matrimonio Agnetem, Imp. Cæs. RVDOLPHI Habspurg. sororem, è qua liberi procreati:

FRIDERICVS, condidit familiam Burggrafiorum Noribergensium, & Marchionum atq; Electorum Brandenburg. &c.

EITELFRIDERICVS II. propagauit Comites Zollerenses. De his alibi.

Bertholdus, duxit in uxore Comititis Montisferati F. matrimonio eo sterili usus.

Elizabeta, nupsit Comiti Wirtembergico.

Barbara, fuit cū Comite Wertbergo.

FAMILIA BURGGRAFIORUM NORIBERGENSIVM, MARCHIONVM ET ELECTORVM BRANDEBVRG. &c.

à Friderico, Eitelfriderici I. filio  
deriuata.



FRIDERICVS, Eitelfriderici I. F. consequitur Elizabethæ vxoris primæ matrimonio oppida Berytum & Cadesburgum, cum alijs ad Salam & Mœnum tractibus. Fuit autem Elizabetha OTHONIS, Ducis Meraniae familiae istius vltimi, filia. Quare eadem possessiones etiam publica, hoc est, Cæsaris auctoritate ei confirmantur. Cum Imp. Cæs. RVDOLPHO I. ante Imperium vsus ei familiaritatis summæ fuit: & in illo tempore, quo Rudolfus designatus Cæsar esset, Basileam cum eo obsedit. Cuius rei fama cum ad ipsum emanasset omnium primò, non vt antè consueuerat, statim ad Rudolfum adiit, sed per internuncium admitti se postulauit. Hoc Cæsar demiratus, cum alienationis inde alicuius suspicionem colligeret, faustum ab eo Imperij delati nuncium accipit. Quapropter cum & antè fidem Friderici sæpe perspexisset ac probasset, & hac comitate mirificè delectaretur, ita eum remuneratur, vt extincta Burggrafiorum Noribergensium è prosapia Marchionum Voburgicorum, cui eam dignitatè contulisset CONRADVS III. Cæsar, in Henrico familia, Burggrafium ipsum creauit, circa annum Christi M. C. C. LXXIII. Nec deinde Fridericus de suo in Cæsarem studio quicquam remisit, sed potius id vehementer auxit: Quippe qui & contra OTHOCARVM, regem Boiemia, ei militauit, & pacem inter vtrunque conciliarit. Hanc cum Boiemus non seruaret, iterum cum Cæsare se coniungit, eiq; operam fortem nauat. Moritur M. C. C. X. C. 14. Augusti, & Heilsbrunni inhumatur. Vxoress habuit duas, primam Elizabetham, de qua supra, alteram Beatricem, seu Helenam, è familia Saxonica, quæ mortua & sepulta Noribergæ est, Anno M. C. C. C. IX. Liberos reliquit: FRIDERICVM II. Conradum, Albertum, Annam, Helenam.

FRIDERICVS II. adduxit auxiliarem manum IOANNI, Imp. Cæs. Henrici Lucemburgici F. proficiscenti ad regnum capessendum in Boiemiam: & Cuthnenses intentare vim ausos feliciter profligat. Contendentibus de Imperio FRIDERICO Austriaco & LVDOVICO Bauaro, magis Ludouici causam probat. Cui cum alijs in prælijs, tum in eo etiam affuit, quo cum Austriaco debellatum est: Atq; is ab equestris nobilitatis viro gentis Mosbachicæ captus, Friderico primùm sistitur, & ab hoc ad Ludouicum adducitur. Excessit rebus humanis M. C. C. C. XX. 16. Maij. Vxor ei fuit Margarita, Hulderici, Ducis Carinthiæ, filia: liberi, Bertholdus, Fridericus, IOANNES, Albertus.

Conradus, substitit Noribergæ, Friderico fratre studijs bellicis

occupato, ibiq; dicundo iuri vacauit: Princeps iustitiæ, pacis & religio-  
sæ pietatis amantissimus. Fundauit collegium Spaltense M. C C. X C V.  
eodemq; anno cessisse è vita perhibetur. Duxit in vxorem Agnetem,  
Craſtonis, Comitis Hoenloensis filiam: è qua alij filios tres, quos ordi-  
ni Equitum Marianorum addixisse eum volunt, & filias duas; alij so-  
bolem nullam nominarunt.

Alberto matrimonio sociatur vidua Othonis, Comitis Orlamun-  
densis in Turingia.

E filiabus, Anna nupsit Comiti Nassouio: Helena, vbi vitæ diem  
extremum morte confecit, Noribergæ apud Franciscanos inhumatur.

#### LIBERI FRIDERICI II.

Bertholdus, inseritur adolescens annorum tredecim in equestrem  
familiæ Marianæ ordinem: A quo tempore cùm singulari virtutis vi-  
ueret existimatione, Commendatoris per Franciam & Borussiam di-  
gnitatem adipiscitur, eamq; deinde retinet vsq; ad annum ætatis trice-  
simum primum, qui fuit nati Christi M. C C C. L I. Tum enim studio  
Clementis VI. Pontificis Romani Episcopatum Eistatensem conse-  
cutus fuit, quem administrauit annos 14. Condidit per idem tempus  
arcem S. Bilibaldi, primi Eistatensis Episcopi, extra urbem. Et tantum  
ipsi Imp. Cæs. L V D O V I C V S Bauarus tribuit, vt Cancellario eo vsus  
sit. Vita defungitur M. C C C. L X V. 16. Septembr. & in Monasterio  
Heilsbrunnensi tumulatur.

Fridericus, vixit Canonici dignitate in collegio Eistatensi. Anno  
M. C C C. X X V I I I. ad Episcopatum Ratisbonensem accersitur, cui  
præfuit annos 14. Additur deinde altera Administratoris Eistatensis  
dignitas. Cùm enim collegio Pontifex Romanus Episcopum obtru-  
fisset Fridericum, Landgrafium Leuchteberg. ei repudiato atq; exau-  
ctorato ipse Administrator opponitur. Mortem obiit M. C C C. X L I I.

I O A N N E S, secutus est L V D O V I C V M Bauarum ad expeditio-  
nem Italicam. Cum Alberto fratre summa concordia vixit: qui vt ma-  
neret in officio, Burggrafiatum cum eo dispertitur. Decedit è vita M.  
C C C. L V I I. 7. Octobr.

Albertus, fuit corporis dignitate & forma egregia: cui cùm scæmi-  
næ illustres insidiarentur plurimæ, venationum se dedit studio. A fra-  
tris morte ad rempub. redit, & vxorē ducit Sophiã, Bertholdi Henne-  
bergij filiã: sed sobolē inde nullã procreat. Moritur M. C C C. L X I. 4. Apr.

Cum I O A N N E connupta fuit Elizabetha, Popponis Hennebergij  
filia: è qua liberi geniti, F R I D E R I C V S & Catharina.

F R I D E R I C V S I I I. studuit mirificè Imp. Cæs. C A R O L O I I I.  
isq; Noribergæ reciperetur, effecit. Exemplum hoc reliquis Imperij ci-  
uitatibus sequentibus, cùm L V D O V I C V S Romanus, Marchio Bran-  
deburg. pertinaciter Cæsari aduersaretur, ipse intercessione sua eos re-  
conciliat. Quare his meritis gratiam Cæsaris illustrem promeritus, in  
castris ad Erfurdia & bona dedititia ab eo aliquot, & filiã suo filio con-  
iugem

iugem impetrat. Obiit diem suum Blasseburgi, M. CCC. XCIII. 21. Ian.

CATHARINA, collocatur nuptum BALTHASSARI, Landgrafio Turingiæ, Marchioni Mysniæ, circa annum M. CCC. LXXVII.

FRIDERICO III. coniuges duæ fuerunt: prima Elizabeta, FRIDERICI Grauis, Landgrafij Turing. March. Mysn. F. altera Ingelburga, Ludouici Romani F. Vndeliberos mares procreauit, Ioannem & FRIDERICVM: fœmellas, Elizabetam, Beatricem, Margaritã, Annam, Beronicam, Catharinam, Agnetem & alias duas in cunis mortuas.

Ioannes, patris opera coniugem accipit Margaritã, Imp. Cæs. CAROLI III. F. è qua filia vnica Elizabeta genita, nupsit Eberhardo, Comiti Wirtembergico. Obijt Blasseburgi II. Iunij, M. CCCC. XL.

FRIDERICI historiam post perstringemus.

Elizabeta, fuit in matrimonio RUPERTI Palatini, Regis Romanorũ,

E reliquis filiabus, Beatrix nupsit ALBERTO Austriaco, fundatori academici Viennensis: Margarita, Hermanno, Landgrafio Hassiæ: Beronica, Barnimo, Duci Pomeraniæ: Anna, Catharina, Agnes monasticam Vestalium vitã amplexæ, Abbatissæ seu sacerdotes maximæ fiunt, Anna quidem in Corona Cœli, reliquæ Hofij ad S. Claram.

MARCHIONES ET ELECTORES BRANDEBURGICI, &c. è progenie Friderici III.

**F**RIDERICVS, Friderici III. F. enituit summa Imp. Cæs. SIGISMVNDI gratia: quippe cui in Vngaricis, Boiemicis & Imperij negotijs difficilimis operam fidam ac strenuam nauasset. Quare remunerationis loco Septemuiratus & Marchia Brandenburgensis, quam Wilhelmo, Turingiæ Landgrafio, ab IODOCO patruæ oppignoratam, Cæsar redemerat, hac conditione, & 400000. aureorum stipulatu, ipsi permittitur, vt si filius Cæsari nasceretur, ad hunc prouincia & dignitas illa rediret; sin autem, vtranq; retineret: Et in synodo Constantiensi publica & solenni cæremonia inauguratur. Fuit hoc ad annum M. CCCC. XVII. 18. April. Profectus inde in Marchiã, posteaquam in verba ipsius Nobilitas & populus iurauit, Septemuiratum Saxoniam, ab Alberti Principis morte occupat: Quo à Cæsare in FRIDERICVM, Marchionem Mysn. collato, sumtum in eam expeditionem factum ab illo recipit. Boiemorum legatis concilium Basiliense petentibus publicam fidem præstat. Belligerauit etiam cum Ludouico, Duce Bauariæ, Alberto Megalburgio & Bernhardo Saxone. Ac Megalburgico quidem bello venit è proceribus in hostis potestatem Ioannes Gans, Baro Potlicius: Saxonico Ertenburga in cineres redacta fuit. Arcem Coloniensem ad Sueuum fl. quæ hodie Electorum Brandenburgensium sedes est, à fundamentis condidit. Ante supremum vitæ diem iam ætate grauis, de testamento filios conuocauit. Quam historiam cum præclara expositione complexus sit Æneas Syluius, hic ad verbum infero: Fridericus, inquit, Marchio Brandenburgensis, qui contra Boiemos, sub Iuliano, Legato



Apostolico, fortem & numerosum duxit exercitum, conditurus testamentum, quatuor ad se filios vocauit, Ioannem, Fridericum, Albertū & alterum Fridericum. Ioannemq; , quòd is natus maior esset, in hunc fermè modum allocutus fertur: Primus ego, vt nosti, dignitatem Electoratus Imperij in nostram familiam adduxi, cùm essem Sigismundo Cæsari admodum familiaris. Nunc vocat me suprema necessitas: curæ mihi est, ne tantum decus in domo nostra vilescat. Tibi, vt video, quietis & tranquillitatis est vnicum studium. In Electoratu præter curam & assiduum laborem nihil inuenias. Eam ob causam, si tua voluntate id possum, Marchionatum Brandeburgensem, cui ius eligendi Cæsarem est concessum, Friderico, qui tibi ætate succedit, quiq; & vigilantior, & ad labores durior, quàm tu, videtur, testamento relinquam: Tibi Voitlandiam, Alberto quicquid Franconici iuris possideo, & alteri Friderico partem Marchiæ. Cui Ioannes: Existimaui, pater, ante hunc diem cariorem tibi multo quàm me Fridericum esse, cùm illi sapius blandirere, neq; id ferre non agrè potui. Nunc sententiam muto, & te, pater, amo coloq; , qui mihi otium, illi negotium suprema voluntate dimittis. Hæc Æneas Syluius. Cessit è vita Cadelsburgi 21. Septemb. M. CCCC. XL.

Nati FRIDERICO è coniuge Elizabetha, Friderici, Ducis Bauariæ F. liberi, mares sunt, Ioannes, FRIDERICVS, ALBERTVS, Fridericus cognomento Crassus, & fœmellæ, Elizabetha, Cæcilia, Margarita, Dorothea, Barbara, Magdalena, Sophia.

Ioannes, Princeps ingenio mitissimo, & erga patrem obseruantia singulari, cessit de voluntate huius FRIDERICO fratri septemuirali dignitate. Vxorem duxit Barbaram, Rudolphi, Saxon. Electoris, filiã: è qua liberos suscepit, Rudolphum, Dorotheam, Barbaram, Elizabetham & Agnetem. Moritur Beierstorfi 16. Nouemb. M. CCCC. LIII. & Heilsbrunni tumulatur.

#### LIBERI IOANNIS.

Rudolfus nascitur in arce Trebniciana haud procul Viteberga, vbi tum mater ipsius apud parentes esset: & à Rudolfo auo nomen accipit. Extinguitur infans nouem mensium.

E filiabus Ioannis, Dorothea nupsit CHRISTOPHORO, Duci Bauariæ, regi Danorum, & hoc mortuo successori CHRISTIENNO: Elizabetha, Wartislao, Duci Pomeraniæ: Barbara, Ludouico, Marchioni Mantuæ, inter matronas eius seculi forma & moribus præclara, vt Æneas Syluius: Agnes, Bugislao, Duci Pomeraniæ.

FRIDERICVS, alter Friderici Electoris filius, consequitur Marchiam cum Septemuirali dignitate beneficio patris, & spontanea Ioannis fratris cessione. A fortitudine bellica cognomentū Ferrati (vulgo cum ferreis dentibus) inuenit. Nam & cum Pomeranis & cum Megalburgijs ei res fuit: atq; illos quidem ita attriuit, vt de consensu Imp. Cæs.

Cæs. FRIDERICI III. familiares Ducibus gentis titulos cum insignibus communes acceperit. A VLADISLAO, rege Poloniae, Lusaciam inferiorem acquisiuit, quam deinde GORGIO, regi Boemiae, Cotbusio cum paucis alijs oppidis exceptis, permisit. Aiunt etiam ob filiam Vladislai Hedwigem, ipsi desponsam, ad regnum Poloniae procerum studio euocatum fuisse: sed quod raro exemplo recusarit, & in CAZIMIRVM, Vladislai F. transferretur, cohortatione sua praestiterit. Haud longè ante mortem proficiscitur in terram sanctam, & Septemuirali dignitate Alberto fratri cedit. Moritur autem M. CCCC. LXX. 10. Februarij. Habuit in matrimonio Catharinam, Friderici Bellicosi, Electoris Saxon. F. è qua nati

Ioannes: Erasmus:	Margarita, nupsit	Dorothea, fuit cum
moriuntur ambo	Bogussao, Duci	Ioanne, Duce Sa-
infantes.	Pomeraniae.	xon. Lauenburg.

ALBERTVS, nascitur 24. Nouembr. hora 7. Anno M. CCCC. XIII. Cognominatus est à PIO II. qui ante Pontificatum fuit Æneas Syluius Picolhomineus, ACHILLES GERMANICVS. Cùm bello impeteret Carolum Burgundum Fridericus III. Cæs. inter cæteros proceres officium promptè praestat. Anno M. CCCC. XLVIII. acri bello Noribergenses oppugnauit: Quo in bello cùm prælijs octo victoriam cõsecutus esset, nono victus fieri pacem permisit. Habuere autem Noribergenses multarum ciuitatum auxilia: cum Alberto Principes 17. fecere, interq; hos Wilhelmus, Dux Saxonie, cui haud multo post operam nauauit mutuam. Deturbato Episcopatu Moguntino PII II. Pontificis sententia DITTERICO Isebergio, & ob veterè cum Pontifice necessitudinem, & occultam ex æmulatione virtutis ab FRIDERICO Palatino, qui Isebergium defenderet, alienationem, cum Nasouio se coniungit. Cùmq; per id tempus præcipuè infestaret LVDOVICVM, Ducem Bauariae, Isebergij socium, post datas & acceptas vtrinq; clades nonnullas, ex intercessione SIGISMVNDI Athesini & Cardinalis Augustani ad pacem animum adijcit. Auctus Septemuirali dignitate, auctoritatem deinde in Imperio tenet præcipuam, & à FRIDERICO III. Cæs. benevolentiam maximam contrahit. Præstitit hoc etiam, quo de Germania meritis præclarissimè fuit, vt Saxonica, Brandenburgica & Hassiaca domus certis inter se foederibus iungerentur: Quæ huc maximè spectarent, vt pax firma stabiliretur, & ad eam conseruandam, auxilia subministrarentur mutua. Iam senex, & ætate prouectus, Francofurtum ad comitia, quæ MAXIMILIANO I. creando Cæsari indicta essent, profectus, mortem in balneo obiit repentinam 11. Martij, M. CCCC. LXXXVI. ætatis septuagesimo secundo, & Heilsbrunni tumulatur. Celebratur suauiss. Sabini carmine lib. 2. de Cæsaribus Germanicis. Et in Epigrammatis tale ab eodem memoratur apophthegma ipsius:

*Certior Albertus cū Marchio redditus esset,  
Acre sibi bellum quinq; parare Duces:  
Atq; moneretur, ne tot contenderet impar  
Hostibus: intrepidus iussit abesse metum.*

*Quin referam tanto plus laudis ab hostibus, inquit,  
Illorum quanto copia maior erit.  
Anxia solliciti quam causam turba pauoris  
Attulit: hæc illi calcar ad arma fuit.*

Extant etiam præclaræ de Alberto narrationes aliquot Æneæ Syluij: è quibus vnam atq; alteram adijcere visum fuit. Albertus, inquit, Marchio Brandenburg. (quem Teutonicum Achillem non ab re vocant) cū accepisset, Norinbergenses octingentos equites, ac sex millia peditum, in agrum eius prædatum misisse, apud fluuium, quem illi transmissuri erant, equitibus atq; peditibus vno duntaxat loco vadabilem, sagittarios inter arbusta ducentos collocat, qui equitatu prætermisso pedites vado arceant. Ipse cum sexcentis equitibus proximo in nemore latitat, missisq; hostiū equitibus, mox sese ostendit. Steterunt vtrinque acies medio trecentorum fermè passuum interuallo non sine trepidatione. Tum Marchio cum duobus comitibus apprehensa lancea in hostem aduolat. Occurrunt totidem sibi ex hostibus viri fortes. Marchio equitem eum, qui sibi obuius fit, medium transfodit, sternitq;. At comitibus suis ab his, cum quibus congressi fuerant, prostratis, ipse in hostium turmam solus erumpit, modò istum modò illum conficit, stragemq; non paruam efficit, donec ad signa peruadat. Illic centū in eum gladij nudantur, & cū punctim eum ferire circumuentum nequeant, ignari quisnam tanta auderet, cæsim rem agunt. Ille amplexatus utroque brachio vexillum, nusquam honestius, quàm hîc, moriar, inquit. Dum solus hæc agit, reliquus exercitus suppetias occurrit, & versis in fugã hostibus, semianimem ducem apud vexillū comperit cōfractum quasi fatumq;: hostes aut cæsi aut capti: fuga admodum paucos eripuit. Pedites apud fluuium impediti nulli interim vsui fuerunt. Hæc nobis & Albertus ipse, cū simul è Noua ciuitate, Austriae Viennam pergeremus, & alij quàm plures viri graues retulerunt, &c. Et iterum: In eo bello, quod aduersus Norinbergenses Albertus, Marchio Brandenburg. eximie gessit, Grauenburgum ab eo multa vi oppugnatum est. Id oppidum in valle iacet x x. millibus passuum à Norinberga, muro ac fossa munitum. In quo præter oppidanos quingenti milites præsidio inerant. Oppugnatio quatuor diuersis locis cœpta est. Albertus sibi eam oppidi partem elegit, qua murus altior & fossa profundior fuit. Insultu facto ab ea parte, qua oppidum captum est, secundus ex omnibus ipse murum ascendit, in oppidum verò primus descendit. Circumuentus ab oppidanis tam diu pugnam sustinuit, quamuis in se vnum multi concurrissent, donec alij pugnantes, decretis sibi murorum partibus superatis, suppetias tulerunt. Oppidū captum direptumq; est, fœminis nulla vis

la vis illata. Nam id apud Teutones pro inexpiabili scelere habetur. Hætenus Æn. Syluius. Memorat idem alibi eiusmodi de Alberto elogiū: Aduersus Albertū, inquit, March. Brandenburg. omnes superiores Germaniæ ciuitates adiuuandos Norinbergenses statuerunt, quibus ille bellum indixerat. Cumq; numerosus exercitus instrueretur, interrogauit quispiam, vt quid tantum populum aduersus vnum principem, & eum quidem non ditissimum, armarent? Cui vnus ex primoribus ciuitatum: Desipis, inquit, homo. In Alberti enim astutia & fortitudine omnium Germaniæ Principū vires opesq; continentur. Neq; vana vox fuit. Septem & decem Principes in partem suam traxit Albertus, ciuitatesq; multis incommodis attritas petere pacem coegit, &c. Postremò neq; alterū istud ipsius Æn. Syluij de Alberto omittendum elogiū, haud paulo luculentius, videbatur: Albertus, inquit, cum Norinbergensibus bellum intulisset, omnes fermè Principes Germaniæ in societate belli pertraxit. Ciuitates verò Norinbergensibus suppetias tulerunt. Graue & atrox bellum fuit, in quo infensissimis odijs toto biennio certatū est. Nouem prælia commissa feruntur: ex quibus octo victor Albertus confecit. Nec de pace conuenit, nisi cum exustis iā agris, attritis villis, abactis pecoribus, colonis interfectis, commeatus ac pecuniæ contentendentibus defuere. Tum quoq; pax ex Alberti sententia magis dicta. Hic Albertus ab ipsa pueritia ac teneris, vt aiunt, vnguiculis educatus in armis, pluribus interfuit prælijs, quàm alij sui temporis Dūces aut viderunt aut legerunt. Militauit in Polonia: pugnauit in Slesia, castra posuit in Prussia, hostes in Boiemia fudit. Nullus in Germania terræ angulus, quē non calcarit armatus. Duxit exercitus innumerabiles, prostrauit ferocissimos hostes, expugnauit munitissimas vrbes, pugna primus iniit, prælio postremus excessit. Sæpe murum primus ascendit. Ac singulare certamen, crebrius à vicinis inuitatus, nunquam detrectauit. In militaribus ludis, quibus hastis concurritur, vnus omnium repertus est, qui nunquam equo deiectus sit. Quibus ex rebus non immeritò Germanicus Achilles appellatus est: In quo non solùm militares artes, & imperatoriæ virtutes singulari quadam gratia eluxerunt, sed nobilitas quoq; generis, proceritas corporis ac venustas, & virium robur ac facundia admirabilem eum ac penè diuinum reddidere, &c. Cognoui è fide dignis, superesse adhuc hodie Heilsbrunni ac monstrari Alberti caluariam, & in continuo osse nullas futuras, imò ne vestigia quidem harum apparere.

Fridericus, cognomento Crassus, possedit Marchiam veterem, & aulæ sedem Tangermundæ habuit per annos 22. Cessit enim è vita M. CCCC. LXXIII. Arnburgi, vbi templum fundarat. Vxor Agnes, filia Barnimi, Ducis Pomeraniæ, vnde filia nata:

Magdalena, nupsit Eitelfridrico, Comiti Zollerensi.

Dorothea, obiit in pueritia.

E filiabus FRIDERICI EL. Elizabetha nupsit Ludouico, Duci Lignicensi & Brigenfi: Cæcilia, Wilhelmo, Duci Brunfuicensi: Margarita, Ludouico Gibbofo, Duci Bauariæ, deinde Martino Palatino: Dorothea, Henrico, Duci Megalburgio: Magdalena, Friderico, Duci Brunfuicensi & Luneburg. Barbara, Ioanni, Duci Oppoliensi: Sophia manfit innupta.

LIBERI ALBERTI, COGNOMENTO

*Achillis Germanici.*

Fuere ALBERTO coniuges duæ: prima Margarita, Iacobi, Marchionis Badensis F. quæ liberos edidit: IOANNEM, Fridericum, Wolfgangum, Margaritam, Elizabetham, Vrsulam: altera Anna, FRIDERICI placidi, Electoris Saxon. F. qua nati, Fridericus, Albertus, Georgius, Albertus, Sigismundus, & filia: Æmilia, Barbara, Sibylla, Anastasia, Dorothea, Anna, Elizabetha, Magdalena.

IOANNES, nascitur M. CCCC. LV. A patruo FRIDERICO Electore educatus, sub eodem belli contra Pomeranos tirocinium facit, Patre bello Burgundico, quod auspicijs FRIDERICI III. Cæs. contra Carolum Ducem gestum fuit, absente, cùm interea bello alio in Silesia contenderent CAZIMIRVS, MATTHIAS, LADISLAVS, Poloniae, Vngariæ & Boiemia Reges, & finitimos excursionibus vexarent, cum ERNESTO, Electore Saxoniae, equitatum firmissimum conscribit: Quo prædatorijs copijs disiectis, cùm ambo deinde Vratisslauriam profecti pacis proponerent conditiones, & hoc nominatim adderent, hostes se eius fore, qui illam respueret: etsi Vngarus, ingenio ferox & immitis, ad id animum ostenderet alieniorem, post tamen actionem institui permittit. Ibi dicendi partibus Ioanni concessis, ea dignitate, sapientia, grauitate, ad horas aliquot perorat, vt opinio fuerit, quanquam ingenio, facundia & rerum vsu præstantes adessent in confessu plurimi, à nemine tamen causam agi potuisse vel splendidius vel felicius. Præstitit enim hoc, vt mox inter se Reges componerent, & Germania externi belli terrore liberaretur. Aliquãto post IOANNE, Duce Saganensi, de Crosna, quam Henricus Glogouiensis Barbaræ coniugi, Ioannis sorori, legarat, bellum mouente, patris iussu cum instructis copijs ei occurrit, & datis acceptisq; nonnullis vtrinque cladibus, tandem ad Crosnam cum hoste debellat, & ad pacem petendam illum adigit: Quam pacem conciliatam ita accepimus, vt Crosna cum oppidis aliquot alijs pro dotalicio Barbaræ (sic enim annales nominant) quod esset aureorum 50000. Brandeburgicæ familiæ maneret. A patris morte dignitatē Septemuiralem retinet: & cùm corpus multo grauaretur abdomine, idq; onus, quòd ad actiones se inhabilem fieri censeret, ipsi molestissimum esset, curationis rationem satis periculofam init. Qua etsi ad modicum tempus grauitatem sibi induxit, tamen recurrente natura, ferre hoc deinde cœpit moderatius, & quod præstare actioni-

actionibus corporis nequiuit, animo & consilijs, quibus maximè pollebat, suppleuit. Ante mortem IOACHIMO filio dedisse hæc præcepta fertur: Deum coleret: iustitiæ & beneficentiæ studeret: subditos à potentioribus oppressos vindicaret: non indulgeret licentiæ Nobilitatis. Obijt autem diem suum Anno M. CCCC. XCIX. ætatis 44. Sunt qui à procera & heroica corporis statura, summaq; per imperium auctoritate, Magnum; ab eloquentia, Ciceronem Germanicum, cognominent. Inter proceres, quorum vel consilio vel opera plurimum usus est, memoratur Wedego Gans, Episc. Havelbergensis, è gente Potlicia.

Fridericus & Wolfgangus obiire mortem in pueritiæ annis.

E filiabus primo ALBERTI coniugio susceptis, Elizabetha nupsit Eberharto, Duci Wirtembergensi: Ursula Henrico, Duci Monstbergensi: Margarita religiosam vitam amplexa, Hofij Abbatissa fit ad S. Claram.

Fridericus, nascitur M. CCCC. LX. Possedit auitos in Francia fines, quibus Voitlandiam à Sigismundi fratris morte adiecit. Res ei fuit cum Noribergensibus: & cum bello Bauarico MAXIMILIANO I. auxilia adduxisset, Boiemicas copias, mercede hosti militantes, nõ longè à Ratisbona tam fortiter quàm feliciter concidit. Vbi consenuit, exemplo eius Scipionis, à quo in Cornelia gente cognomentum istud profectum opinio est, baculi in ducendo ac sustinendo illo vicem obit Cazimirus F. simulq; in eundem de Imperatoris voluntate gubernationis munia deuoluuntur. Decessit è vita M. D. XXXVI. 2. Maij, ætatis 76.

Albertus, extinguitur in primæ adolescentiæ annis M. CCCC. LXVI.

Georgius, nascitur Colonia ad Sueuum. Vxor Margarita, Alberti, Austriaci, cognomento Sapientis, filia, è qua sobolem nullam suscepit, mortuus Cadelsburgi, M. CCCC. LXXVI.

Albertus, obiit mortem infans M. CCCC. LXX.

Sigismundus, accipit patris testamento Voitlandiam. Peruenit ad annum ætatis vicesimum septimum: sed vxorem non duxit, neq; sobolem reliquit. Defungitur vita M. CCCC. XCV. prid. Matthiæ.

E filiabus, altero Alberti matrimonio natis, Æmilia nupsit primo Ludouico Mansueto, Palatino, deinde Casparo, Duci Bipontino: Barbara, tum puella annorum decem, Henrico, Duci Glogouensi & Crosnensi: Qui feritatem Ioannis Saganensis perosus, Ducatum coniugi legauit: vnde deinde Crosna cum alijs aliquot oppidis Brandeburgicæ familiæ mansit: ipsa iterum Ladislao, regi Boemiæ desponsa, non ducitur: Sibylla Wilhelmo, Duci Iuliacensi & Cliuensi: Anastasia Wilhelmo, Comiti Hennebergio: Dorothea Abbatissa fit S. sepulcri Pabergæ: Anna, Elizabetha, Magdalena innuptæ manserunt.

LIBERI ET POSTERITAS IOANNIS ELECTORIS.

Fuit cum IOANNE EL. conuupta Margarita, Wilhelmi, Ducis

D.

Saxon. F. collocata nimirum ei Anno M. CCCC. LXXVI. è qua proles nata: Wolfgangus, IOACHIMVS I. ALBERTVS, Anna, Vrfula, Elizabeta.

•• Wolfgangus, alijs Christophorus, moritur infans.

• IOACHIMVS I. nascitur M. CCCC. LXXVIII. 21. Februarij. A patris è vita excessu Septemuiralem eius dignitatem successor excipit adhuc adolescens. Cùm in bonis litteris eruditus præclarè esset, cõdidit academiam Francofurti ad Viadrum, Anno M. D. VI. Quam diplomatis confirmarunt MAXIMILIANVS I. Cæs. & Alexander VI. Pontifex Rom. Cum FRANCISCO I. rege Galliaë & Leone X. Pontifice Rom. necessitudinem summam habuit. Anno M. D. XIX. interfuit comitijs Francofurti ad Mœnum, quibus comitijs renũciatus Cæsar fuit CAROLVS V. Ab eloquentia auctoritatem & famam eam collegit, vt in conuentu Augustano M. D. XXX. Ecclesiasticorum nomine Cæsarem oratione Latina excepisse perhibeatur: quippe qui triũ linguarum cognitionem haberet: & eodem tempore à Cæsare partes respondendi Protestantibus ipsi demandatæ sint. Legimus etiam in Oratione Sabini Tom. i. Declamat. Philippi, demandatas ei partes fuisse Latinè respondendi legatis Liburnorũ, petentium ab Imperio auxilia aduersus Turcas: & argumento eiusdẽ hoc quasi epiphonema subiicitur: Haec eius orationem prudentes omnes propter consiliũ & sententiarum grauitatem, eruditi etiam propter genus verborum magna cum admiratione audiebant, &c. Narrant alij typis euulgatã fuisse: sed eam nondum videre mihi contigit. Moritur M. D. XXXV. 11. Iulij, ætatis LI. Fuit humanitate & affabilitate mirifica erga omnes, summos, mediocres, atq; vt quidã addunt, potentiaë nobilitatis terrori, & plebi vniuersẽ amabilis & carus quoad vixit. Extat de eo elegantissimũ Sabini carmen lib. 2. de Cæsarib. Germanic. extat etiam epitaphiũ eiusmodi:

*Hic, Ioachime, tui sita corporis ossa quiescunt,*

*Marchio, qui primus nominis huius eras.*

*Nullus in imperio fuit obseruantior æqui,*

*Nec patriæ rexit mitior alter opes.*

*Sanguine cùm pascant animos & cæde Tyranni,*

*Quos fera plus hominum bella salute iuuant:*

*Publica tranquille tuæ ommoda pacis amasti,*

*Nulla tuo strages edita Marte fuit.*

*Cùm tamen ulcisci tua dextera debuit hostem,*

*Acer eras: quanquam bella perosus eras.*

*Auctor es, infesti quod non timet arma latronis,*

*Per tua qui carpit regna viator iter:*

*Nam consueta diu prædis ac viuere raptò,*

*Te graue supplicium vindice turba dedit.*

*Quin etiam facundus eras: Germania nouit,*

*Eloquijs fuerit gratia quanta tui.*

*Nestoris*

*Nestoris es lingua dulcedine nomen adeptus,  
 Ut tuus Æacida nomen Achillis auus.  
 Marchia, Cæsareis te legibus auspice gaudens,  
 Sustulit è patrio barbara iura foro.  
 Gymnasiumq; recens fundasti, docta iuuentus  
 In quo Pieridum dulcia plectra mouet.  
 Ergo prius Sueuus mutabit & Odera cursum,  
 Per tua qui liquidis regna feruntur aquis:  
 Cæruleusq; retrò sua cornua flectet Hænelus,  
 Quàm virtutis erit fama sepulta tuæ.  
 At pia nunc animæ concedat gaudia Christus,  
 Qui tibi confugium spesq; salutis erat.*

Habet præterea exquisitas tã huius Principis quàm Alberti fratris laudes alia ad illum eiusdem Sabini epistola. Vfus est Mathematico Ioanne Carione: de cuius vaticinio quæ quorundam opinio sit, omitto, vel potius cùm certi ipse nihil habeam, itidem in incerto relinquo.

ALBERTVS, nascitur M. CCCC. XC. E Canonico Treuirensi & Moguntino ad Archiepiscopatum Magdeburgensem, & Episcopatum Halberstadensem, euectus, quod fuit anno M. D. XIII. mox seq. anno, nono die Martij, etiam Archiepiscopus Moguntinus salutatur, & postremò Purpuratorũ E. R. collegio ascribitur, factus primùm Cardinalis Presbyter S. Chryfogoni, deinde S. Petri ad vincula, & legatus natus coronatus. Accidit hoc sub annum M. D. XVIII. Cal. Augusti, in eo Imperij conuentu, quem MAXIMILIANVS I. Cæsar Augustæ postremum egit. Qui vt hunc ei honorem augeret, ab inauguratione domum ipsum deducit, & munera mittit, nempe regiam lecticã, equos & stragulam vestem multam valde preciosam. Anno M. D. XIX. suo maximè suffragio imperium Carolo V. conciliauit. Et cùm religionis diffidijs turbata Germania esset, vnus præcipuè cum Ludouico Palatino El. tanquam agger quispiam, ne bellorum veluti amnes illam inundarent, obstitit: & æstum iam iam erupturum sedauit sepe feliciter. Erga homines doctos benevolentiam singularem habuit, & cùm alibi Sabini poematis celebratur, tum lib. 2. de Cæsarib. German. Nam huius adhuc adolescentis ingenium vnà cum Ioachimo fratre mirificè complexus, hoc ambo munificentia sua præstitere, vt is non solum per Germaniam, sed etiã in exteris nationibus innotesceret. Et Albertus tandè propter prudentiam & facundiam in aulam ascitũ, inter familiares & primarios consiliarios cooptauit. Obiit diem suum M. D. XLV. 24. Septembr. ætatis LV. tumultus Moguntia in basilica Martiniana post aram maximam. Ornauit defunctum hoc vero elogio Sabinus:

*Albertus iacet hoc loco sepultus,  
 Qui de sanguine regio creatus,  
 Lumen Cardinei fuit Senatus:  
 Qui virtute potentiaq; rexit*



*Magni Saxonicas Othonis vrbes,  
Et Moguntiaci fluenta Rheni,  
Nil Germania maius hoc habebat:*

*Nam de litibus arduisq; rebus*

*Conuentus ubi Principes agebant,  
Verbis promptus & elegante lingua,*

*Ceu Laertiades regebat alter*

*Tutum consilio suo Senatam:*

*Ac tot disidijs ubiq; motis,*

*Terrarum bene consulebat orbi.*

*Pacis suasor erat, quieta pacis*

*Sauis otia praeferibat armis:*

*Quin & iustitia tenax & aequi,*

*Dignas fontibus irrogare poenas,*

*Complectiq; bonos & innocentes,*

*Mitis non secus ac parens solebat.*

*Nec fuluum sibi congerebat aurum,*

*Doctos munera conferens in omnes:*

*Dispensabat opes, manuq; larga*

*Sacras Pieridum fouebat artes.*

*Hunc lugubria tectus ora velo*

*Albis, Rhenus, Havelus, hunc peremtum*

*Fontis Pegasei cohors, & omnis*

*Est respublica prosecuta fletu.*

E filiabus IOANNIS EL. Anna fuit cum FRIDERICO, rege  
Daniae: Ursula, cum Henrico, Duce Megalburgio: Elizabetha extincta  
est infans.

IOACHIMVS I. Elector in matrimonio habuit Elizabetham, IO-  
ANNIS, regis Danorum F. e qua liberi nati: IOACHIMVS II. IO-  
ANNES, Anna, Elizabetha, Margarita.

IOACHIMVS II. nascitur 9. Ianuarij M. D. V. Adhuc puer tra-  
ditur in bonis litteris informandus D. Funcchio Iureconsulto: & AL-  
BERTO patruo praeunte, plurimum in Latinae linguae cognitione pro-  
ficit, & ad lectionem sacrorum bibliorum assuefit. Adolescens patrem  
in aulam MAXIMILIANI I. Caes. comitatur: vbi desponsa ipsi Phi-  
lippi F. Caesaris N. ante nuptias fato fungitur. Eundem deinde ad co-  
mitia & Imperij conuentus ferme omnes sectatur, eoq; instituto vsu  
sibi rerum magnum comparat.

Anno M. D. XXXII. SOLYMANO Turca bello Austriam impe-  
tente, cum ex Imperij decreto Caesar Barbaro occurrisset, auxiliares ei  
equites ad 2000. adducit: & PHILIPPO Palatino adiunctus, Casonum,  
ducem Turcicum, ad Leopoldium caedit. Id tam praclarissimae forti-  
tudinis facinus mirifice Caesare complectente, cingulo equestri donatur.

Anno M. D. XXXV. Septemviralem patris dignitatem haereditate  
excipit:

excipit: immutat religionem, & ita immutat, ut doctrina à finitimorū Principū Theologis plenè & indistinctè, humanè verò traditiones atq; ritus certis conditionibus probarentur: Cùm frustra ab hoc instituto & SIGISMUNDVS, rex Poloniæ, & Georgius, Dux Saxonix, soceri, & ALBERTVS patruus eum dehortati essent.

Anno M.D. XLII. de communi ordinum Imperij consilio, & voluntate Cæsaris, in conuentu Spirensi belli Turcici Imperator designatur: Quo in bello cū difficultatibus circumuentus multiplicibus, ab hoste recuperare iam antè amissa non posset, ne latius ille vagaretur, præstat. Deinde ornandæ Francofurtensæ academiæ incumbit, amplissimis sacrorum redituum bonis huic concessis, & stipendijs, quibus opt. artiū Professores alerentur, adauctis.

Anno M.D. XLVI. moto in Protestantes per Germaniã bello, Cæsaris partes sequitur, & ad idem fratri IOANNI hortator fit. Cùm in eodè tempore inter IOANN. FRIDERICVM EL. Saxon. & Mauricium similitas recruduisset, reconciliandis illis vehemèter incumbit: & cùm haud multo post Saxo in potestatem Cæsaris venisset, ut capitalis in eum lata sententia mutaretur, intercessione sua impetrat, simulq; ab Anhaltiorū finibus hostiles dereptiones auertit. Cœpit iã tum etiã vnà cum Mauricio pro Landgrafio, Chatterū Principe, Cæsari reconciliando laborare. Quod cùm frustra fieret, Halæ Saxonū iterum instat, remq; obtinet, & pro Landgrafio dubitabundo & liberis & prouincialibus spondet. Qui vbi deinde Cæsari ex pacto supplicauit, & cùm ab Albano vnà cum intercessoribus suis ad cenã inuitatus, cumq; iisdè assurgentibus in hospitium rediturus, manere apposita custodia iussus esset: Albano eonomine ex auctoritate Cæsaris se excusante, Atrebatensi verò Episcopo, qui in hac actione ad Cæsarem internuncius fuisset præcipuus, Sophisticen ex formula pacis Germanica ingerere auso, ita in hominẽ incanduit, ut manu hoc vindicaturus fuisset, nisi alij iracundiã eius commodis verbis leniissent. Nec ab eo tempore sollicitare pro Landgrafio destitit, sed ut operam semper luderet: quoad istum veluti nodum Gordium dissecuit ense suo Mauricius Elector.

Anno M.D. XLVIII. proficiscitur Augustã ad comitia: Vbi à Cæsare Interreligione, seu tali quapiã religionis formula, quæ INTERIM obseruaretur, quoad haberi conciliũ posset, promulgatã, ne quid ad suas inde prouincias rediret incõmodi, eã denuò sanctionẽ, quã multis antè annis, ipso approbãte Luthero, tulisset, & ratã Cæsar esse voluisset, confirmari ab hoc diplomate curauit. Extat idẽ diploma inter tabulas publicas.

Anno M.D.L. cùm Brunsvicensi obsidione, quã instituerat HENRICVS Dux, soluta, militem exauctoratũ ad se traduxisset, & partim proscriptionis iure, partim, ut ferebatur, instinctu nobiliorũ sacerdotũ, inuasisset in agrum Magdeburgensem GEORGIVS Megalburgius, hosteq; occurrentẽ fudisset: Tamen si antehac semper paci studuisset, tamẽ quia Magdeburgẽses fines eius aliquoties incursionib. vexarant, & per

- Ludouicū Stolbergiū oblatas pacis condiciones repudiarant, ipse etiā vnā cum Mauricio E. L. tum arma capit, & obsidionis Magdeburgicæ initium facit. Mox Cæsarem ad vindicandum Imperij decus hortatus, rerum summa Mauricio permetteretur, impetrat. Cumq; Ioannes frater occultè Magdeburgensibus faueret, in Tangermundensi colloquio eum hosti immutat: ac deinde vti armis Mauricius, ita ipse consilio oppugnare urbē pergit: relictis tamen ad obsidionē suis quoq; copijs subductore Georgio Blaucoburgio, ex equestri nobilitate viro primario.

Vbi tandē conciliata cum Magdeburgensibus pax nouū in Cæsare, ob Landgrafium in vinculis detentū, peperisset bellū: tametsi negotiū hoc transigi absq; armorū tumultu maluisset, tamē quia aliter obtineri nihil posse intelligebat, & suā liberari fidem cupiebat, nō refragatus est. Iamq; illo ex sententia cōfecto, cum ALBERTVS agnatus adhuc in armis maneret, dehortatus ab hoc instituto eū vehementer fuit: sed cum id frustra fieret, fortunæ ipsum deinceps, quā sibi pararet, permisit.

A pugna Saxonica ad Sigfridhusiū, in qua victor Mauricius interijt, Albertus deuictus fuga euasit: etsi hic dissipatas mox copias recolligebat, maluit tamen cum Mauricianis ordinibus pacem tenere, quā in Albertum, cuius causam improbaret, opis quippiam conferre. Cumq; tandem rebus illius euersis, ab inueteratis in multorū animis offensionibus pacem adhuc nutare cerneret, vti hæreditariū inter Saxoniam, Brandeburgicam & Hassiacam domos, fœdus Numburgi solenni iurisiurandi religione renouaretur ac firmaretur, auctor fuit.

- Anno M. D. LVIII. posteaquam Imperium, quo CAROLVS V. Cæs. ante bienniū, in Hispanias profecturus, se abdicarat, cessit FERDINANDO fratri, inaugurationem huius Francofurti ad Mœnū præsentia sua ornat. In eodem tempore consueta & solenni cærimonia prouinciæ ei hæreditariæ à nouo Cæsare conferuntur ac confirmantur: & cum de religionis tollendo dissidio instituta deliberatio esset, negotium id studio prolixo iuuat.

AN. M. D. LXII. altera Francorfurtensia comitia, quæ FERDINANDVS Cæs. surrogando sibi MAXIMILIANO F. per Moguntinum indixerat, petit: in itinere Landgrafium & Henricum Brunsvic. quibus in Imperij Principibus plurimum tribueret, salutat: & valetudine tentatus, cum ex ALBERTI proauicasu, qui in MAXIMILIANI I. electione Francofurti mortem obiisset, similem de se euentum metueret, primū quidem substitit aliquantisper dubitabundus, deinde verò vbi se collegit, excelso animo pergit, ac Cæsare cum reliquis Principibus in occursum ipsius effuso, excipitur honorificentissimè.

Anno M. D. LXVI. gliscentibus Gothani belli initijs, cum inde maius aliquod per Germaniam incendium metueret, pro ea concilianda ac stabilienda pace laborauit, quæ ex Imperij dignitate esset. Ac præualuisset in re æquissima auctoritas eius, nisi Martius quidā furor, fatalisq; Erinny, sana & moderata consilia interturbasset ac peruertisset.

Vixit

Vixit post id tempus ad annos quinq;. Et cū eo die, cuius nox insequens ipsi fatalis extitit, à venatione in arcē Copnicā reuersus tardius, hilari & pio colloquio cū Consiliarijs cœnā peregisset, ijsq; dimissis, iā ad quietē se cōpositurus, à religiosa mētis affectione in meditationē passionis filij Dei prolapsus, quia haberi pictor nō poterat, imaginē Christi in cruce pēdētis sua manu in tapete creta expressisset, paulo pōst quā in lectū se reclinauit, quod fuit post horā secundā, morte, quæ vel ex cordis resolutione, vel neruorū obstructione, fuisse creditur, extinguitur repentina: An. M. D. LXXI. 3. Ian. ætatis supra climactericū magnū tertio: cū septēuiralē dignitatē tenuisset an. 35. hebdomadas 25. Funus Colonia ad Sueuū deductū est, vbi die post mortē 23. cōditur. Enituit maximā & summo principe dignissimarū virtutū fama, hoc est secundum syncerioris religionis studiū, sapientiæ, iustitiæ, fortitudinis, beneficentiæ, moderatiōnis: quib. gentilitia ipsi faciendē & gratiosæ orationis copia adiuncta esset. Pacienixē semper studuit: quā vt suis perpetuā prestitit, ita alijs sepe feliciter cōciliauit. Adulationes & calumnias, aularū pestes, aduersatus quā maximè fuit. In opes cumulandas nunquā incubuit, sed profusa & obuia in quosuis munificētia extitit, verè suo exemplo exprimēs id, quod habet Arist. Ethic. Nicom. lib. I. cap. 13. ὁ ἀφ' ἑορῆς γὰρ δεύειν, ὁ πάντας ἀποκτείν: Cū quidē parsimoniā & frugalitatē virtutibus regijs nequaquā accenseret. Imp. Cæs. FERDINANDVS tantū ei tribuit, vt auctoritate eius atq; cōsilio filios suos haud secus ac verissimi parentis vti voluerit. Addatur his singulare id & mirificū, profectū à natura ornamentū, quòd res futuras sæpe non obscurè cognouit. Expeditionē eius Vngaricā tā falso quā malitioso stylo persequitur in historia sua Paulus Iouius. Quem ad Principis huius & totius Germanici nominis vindicandū decus refutauit eruditissimo carmine Sabinus lib. 6. Eleg. Nec mira ea maleuolētiæ peruersitas de homine Italo videri debet: qui cuiusmodi in Germanos animo fuerit, per vniuersam historiā suā satis abundeq; demonstrat. Edidit funeris eius historiā Andreas Musculus, Doctor Theologus, vbi & de morte plura, eaq; memoratu dignissima referūtur. Est etiā in manib. doctorū Christophori Meienburgij de totius vitæ curriculo atq; obitu eius oratio luculenta, & eloquētiæ circūspectæ luminib. elegāntissima, quæ nostræ huic expositioni argumentū præbuit; est itē altera parentaliū ergò habita à Christophoro Cornero, Doctore Theologo. Habet gratulationē de academia Francofurtēsi instaurata Sabinus lib. 3. Eleg. & alterā de expeditione Vngarica lib. seq. E transactione cū Ferdinādo Cæs. tā ipse quā Ioannes frater primūm Duces Crosnæ in Silesia se nominarūt. Ac paulo ante mortē à Sigismūdo Augusto, rege Polonia, successionē in terrā Prussia obtinuit. Chronicō, quod Ioānis Carionis nomē præfert, primū huius Principis auspicijs prodijt. Nā, quod idē præfatio cōmonet, & artib. liberalib. & historiarū lectione delectatus maximopere fuit. De eloquētia eius postremò addo, celebrari de ea talē quempiā, sanè elegātis & arguti iudicij, ideoq;

qui hîc apponeretur dignum nobis visum, viri doctiss. Abdiæ Prætorij sermonē: Ioachimū El. natura, Ioannem fratrem arte, eloquentes fuisse.

IOANNES, cognominatus à quibusdam Sapiens & Seuerus, nascitur M. D. XIII. 3. Augusti. Dedit nomen fœderi Protestantium M. D. XXXVIII. Quod cum ad religionis defensionem referret tantum, de eoq; Cæsar ipsi cauisset prolixè, hortatu fratris bello Germanico ei militat: idq; Principes aduersarios publicè incusantes scriptis contrarijs retundit. Bello eo cōfecto, cum in cōuentu Augustano decreta de religione, quibus Protestantes INTERIM dū haberetur conciliū tenerentur, Cæsar promulgasset, ita de re illa cum MAVRICIO EL. Saxon. communicat, vt cum suam singuli causam apud Cæsarem priuatim agerent, vterq; de religione promissum Cæsaris vserit acriter: nihil indignationem eius, qui latè tum victor dominaretur, veriti. Vt ne in Magdeburgenses bellū susciperetur, in Tangermundensi colloquio vehementer apud fratrem laborauit, occultè illis auxilia pollicitus: Cui instituto serio fratri se opponenti tandè cedit. Anno M. D. LII. iterum Germania bello in Cæsarem turbata, militem huic adducit. Vitam finijt Custrini M. D. LXXI. vndecimo post fratris mortem die, ann. ætatis LVII. Claruit in virtutibus alijs, ijsq; maximis, singulari pietatis studio, eloquentia arguta & consilij dexteritate. Quibus ornamentis vt fratri par fuit, ita frugalitate attentiore, & in re familiarè diligentia, superauit. Extat Sabini ad Ioannem Sleidanum epistola, quæ cum alia habet ad Principis huius decus pertinentia, tum religionis & reipub. studium eius, deniq; totam vitam interiorem his verbis exponit ac prædicat: Semper, inquit, hic sapiens Princeps hanc diuinam normam consiliorum, quam & vexillo inscriptam tunc (tempore belli Germanici) habebat, secutus est: DATE DEO QUÆ DEI SVNT, QUÆ CÆSARIS SVNT, CÆSARI. Id discrimen & intelligit, & vera pietate & summa grauitate tuetur, veris officijs Deum colit, & singulari vigilantia in Ecclesijs doctrinæ puritatē, & in populo disciplinam conseruat. Nec deest communi saluti Germaniæ in publicis negotijs. Eius consilio multæ Principum controuersiæ tolluntur. Vita interior casta & modesta est, & non voluptatibus sordidis agitur. Sed ordine tempora distributa sunt: alia lectioni sacræ & precationi tribuuntur, alia deliberationibus & cognitioni causarum suæ ditionis, alia peregrinorum Principum negotijs. Exiguum superest, quod corporis necessitati tribuitur. Hactenus Sabinus. Fuit in matrimonio Ioannis Catharina, Henrici Iunioris, Ducis Brunsvic. F. è qua filia genita

Elizabetha, collocatur Georgio Frederico, Marchioni Brandenburg. M. D. LVIII. 26. Decembr. Cedit è vita 8. Martij. M. D. LXXVIII.

Catharina, nupsit IOACHIMO FRIDERICO, Administratori Magdeburg. M. D. LXX. 8. Ianuarij.

E filiabus IOACHIMI I. EL. Anna nupsit Alberto, Duci Megalburgio: Elizabetha, Erico Seniori, Duci Brunsvicensi, deinde Popponi Henne-

Hennebergio: Margarita, Georgio, Duci Pomeraniæ, deinde Ioanni, Principi Anhaltio.

IOACHIMO II. EL. vxores duæ fuere, prima Magdalena, Georgij Barbati, Ducis Saxon. F. è qua geniti, Albertus, Georgius, IOANNES GEORGIVS, Fridericus, Paulus: & filia, Barbara & Elizabeta: altera Hedwigis, SIGISMUNDI, regis Poloniæ filia, è qua nati, Sigismundus, Elizabeta Magdalena, Hedwigis, Sophia.

Albertus & Georgius, gemelli, moriuntur in cunis.

IOANNES GEORGIVS, nascitur M. D. XXV. II. Septembr. Bonas litteras vnà cū Friderico fratre addidit à Nicolao Misnero, eoq; vita defuncto à Bartholomæo Rademano, Doct. Iureconsulto, sic vt istius institutionis gratia ambo aliquantisper Francofurti ad Viadrum substituerint, vsi tum studiorū socio Ioanne Alberto Megalburg. Bello Germanico militauit Imp. Cæs. CAROLO V. à patre huic auxilijs adductis: & ea generosissimi animi prælustisq; fortitudinis edidit facinora, vt cingulū equestre promeruerit. Post mortē patris dignitatē eius, & auitarum prouinciarū administrationē, successor excipit. Quam vtranq; ita hætenus gessit, vt religioni, reipub. litteris patrocinando ac cōmodando, populo subiecto æquabiliter & ex legū præscripto ius dicendo, bonis se carum ac venerabilem, maleficis formidabilem reddiderit, deniq; reliqua imperij munia, quibus meritò accensuerimus benignissimi fauoris ad academiam Francofurtensem respectū, præclarissimè obeundo, id cōsecutus sit, vt vera & recta ordinū omnium sententia PATER PATRIÆ & sit & habeatur. AN. M. D. LXXV. interfuit comitijs Ratisbonensibus, cū Cæsar tū renunciaretur atq; inauguraretur RVDOLPHVS II. Maximiliani II. F. De cæteris Principis huius actis, totaq; vita, quia plena omnia sunt multifariarum virtutū documentis atq; exemplis, quemadmodū ille de Carthagine, filere, quàm pauca dicere, satius esse duxi. Tātūm de reipub. administratione repeto, in hac Principem opt. patriæq; amantissimū, tam è nobilitate quàm alios, quos præclara in litteris eruditio, virtus & rerū vsus commendaret, sibi cū cōsiliarios tum ministros a sciuisse. Quorū erga Principem fides, in reipub. demerenda atq; ornanda vigilantia & studium, cū palàm atq; in medio sint, addi à me nihil debebat. Nec inculcāda hīc nomina singulorū existimaui: quippe quod nō posset non prolixitatē parere: Vt accōmodatus visum fuerit, mentionē eam, ita vt iam de plerisq;, quorū id merita exigebant, occæpi, alij loco referuare. Inter eos tamen, quos paterna hæreditas ad Principē hunc simul veluti adduxit, præcipua ab ipso auctoritate ac dignitate superstites sunt, Georgius Blancoburgius, de quo suprā diximus, & Lambertus Distelmeierius Iureconsultus, Cancellarius: ille militiæ & in armis, hīc in toga, exquisitaq; doctrine eruditione ac Iuris scientia clarissimus, vterq; verò is, qui prudentia, grauitate, cōsiliorū solertia & fide, gnaua in rebus gerendis industria, tueri locū suū egregiè pergat: vt quod fortuna decus cōciliauit, cōpetens virtuti meritum videri possit.

Fridericus, nascitur M. D. XXX. 12. Decembr. Surrogatus in Archiepiscopatu Magdeburgensi & Episcopatu Halberstadenfi IOANNI Alberto M. D. LII. moritur eodem anno 3. Octobr. A Sabino his versibus epitaphijs celebratur:

•• *Reddidit ante diem Fridericus Marchio vitam,  
Factus ubi Præsul Parthenopæus erat.  
Hunc ubi conspexit respub. morte solutum  
Fleuit, & hæc mæsto pectore verba dedit:  
O columen, Friderice, meum, ceu mæsis in herba  
Ah tua sub primoflore iuuenta perit.  
Te vix alter erat præstantior indole Princeps:  
Spes erepta mihi funere quanta tuo?*

Extat etiam erudita Ioannis Schofferi Æmiliani ecloga Principis huius encomium continens.

Paulus, nascitur difficili matris partu 24. Decembr. M. D. XXXIII. eaq; doloribus illis extincta, non multo post & ipse expirat.

In filiabus IOACHIMI II. E. L. è prima coniuge, Barbara, nupsit Georgio, Duci Lignicensi & Brigenfi.

SIGISMUNDVS, natus M. D. XXXVIII. 2. Decembr. excipit successor Episcopatus Friderici fratris, easq; dignitates tenet annos 14. summa cum laude. Meritus est præclarissimè de hominibus doctis, quibus quoad vixit perfugium & præsidium fuit. Nam in bonis litteris eruditus fuerat à Paulo Prætorio, viro doctissimo, & cum primis eloquente, cuius postea in maximis reipub. negotijs consilio atq; opera usus est. De eodem memorabile hoc est admodum, & ad egregiam Sigismundi laudem pertinet. Cùm Sycophanta quidam mortuo Prætorio nescio quid criminis ad conflandum Principis odium obijceret: hoc, inquit Sigismundus, viuo Prætorio dictum oportebat: Ego & fidem & benevolentiam præceptori bene merito debitam nunquam mutabo. Moritur M. D. LXVI. 14. Septembr. Prodiit temporibus Sigismundi, hoc est, cùm iam is in magistratu fuisset annos circiter quatuor, & solennis inaugurationis gratia Halberstadium petiturus esset, liber Matthiæ Flaccij Illyrici, quem Catalogum testium veritatis inscripsit. In eo planè παρρησιας ad Archiepisc. Magdeburgicorum, qui ex illustriff. familia Brandenburg. (ipse Marchitas vocat) itidem illustriff. Princ. Ernesto Saxoni succedere, mentionem deflectens, non dubitavit eos tanquam dilapidatores redituum, & vexatores miserorum, infamare. Verùm cùm de eius viri scriptis & actionibus, quæq; præterea externus ipse, atq; originis exoticæ, per patriam nostram Germaniam, nec non in plerosq; omnium ferme ordinum præclarissimè de hac, adeoq; vt accepimus, de ipso meritis, sibi sumst, aliorum iudicia & censuræ in medio sint, addi à me nihil debet. Et ea illustriff. domus Brandenburg. amplitudo, ea Principum illorum in Ecclesiam, Rempub. litteras, merita sunt, vt nostra non dicam apologia, sed ne quidè præconio indigeant. Neq; verò liberalis animi ducimus.

ducimus, procaciter conuiciari. Ac celebratur à Plinio non immeritò Planci istud in æmulum Asinium Pollionem, qui in mortuum criminationes meditaretur: Cum mortuis non nisi laruas luctari. celebratur etiam, quod est apud Plutarchum in Timoleonte, quodq; propius huc pertinet, in hanc sententiam: Pleriq; eo sunt ingenio, vt maledictis grauius quàm malefactis offendantur. Iniquiore enim animo contumeliam ferunt quàm damna: seq; manu defendere in bello conceditur, vt necessarium: conuiciorum autem petulantia de superuacanea & nimia improbitate & odio existere putatur. Hæc Plutarchus. Constat etiam varia doctorum virorum monumenta Sigismundi veluti patrocinio publicata fuisse, inq; his postremam & locupletissimam Chronici Carionis editionem, tum Sabini poemata. Huic enim semper multum detulit, eiusq; industriam & fidem arduis sæpe in negotijs perspexit ac probauit.

Ex altera IOACHIMI II. EL. coniuge filia, Magdalena Elizabetha, nupsit Francisco Othoni, Duci Luneburgensi, Hedwigis I V L I O, Duci Brunsvicensi, Sophia Wilhelmo, Baroni Rosembergio.

IOANNES GEORGIUS EL. coniuges tres habuit: primam Sophiam, Friderici Ducis Lignicensis & Brigenfis F. è qua natus IOACHIMVS FRIDERICVS: alteram Sabinam, Georgij Brandenburgici filiam: qua procreati, Georgius Albertus, Ioannes, Albertus, & filia: Magdalena Sabina, Hedwigis, Magdalena, Margarita, Maria, Ertmudis, Anna Maria, & Sophia: tertiam & adhuc superstitem Elizabetham, Ioachimi Ernesti, Princ. Anhaltij F.

IOACHIMVS FRIDERICVS, nascitur M. D. XLVI. 27. Ianuarij hora 5. pomeridiana. Adolescentulus in bonis litteris informatur ab Thoma Hubnero, viro eleganter & præclare in lingua vtraq; & eruditæ doctrinæ studijs, & docto & exercitato. Designatus Episcopus Havelberg. & Lebusiensis, ab obitu Sigismundi patru administratione Archiepiscopatus Magdeburg. adiungit. Ac suscepta ab eo tempore doctrinæ emendatio fuit in summo Ecclesiastici collegij templo. Cuius rei vt ad posteritatem duraret memoria, hæc chori, vt vocant, vestibulo addita litteris aureis inscriptio fuit: AN. M. D. LXVII. DOMINICA I. ADVENTVS REPVRGATVM EST HOC TEMPLVM CATHEDRALE, ET INSTAVRATA PVRA EVANG. DOCTRINA, ET LEGITIMA SACRAMENTORVM ADMINISTRATIONE, EXPLOSO ANTICHRISTO. Fecere etiam tum ibi Euangelij præconium omnium primi Sigefridus Saccus, Doctor Theologus, & Christophorus Wichmanus. Anno M. D. LXXIX. transigit amica compositione, quam & Imp. Cæs. Rudolfus II. ratã habuit, cum Electore Saxon. Augusto Princ. de ijs, quæ antè inter vtunq; cõtrouersa fuissent, & XXVI. Octobr. solenni quadam pompa & splendore Magdeburgũ ingressus, oppidanos per iusiurandũ in fidem suscipit: Cùm inde ab Alberti Cardinalis tẽporibus consuetudo ista intermissa



fuiſſet. Extant diuerſa huic Principi dicata Ioachimi Camerarij ſcripta. Quo enim illum virum eiusq; eruditionem complexus fauore ſit, prædicat ipſe ea præfatione, quam expoſitioni hiftorię Chriſti & Apoſtol. præfixit. Meruit quoq; eundem honorem exquisitiſſimis hominum externorum, inq; his præcipuè Petri Victorij & Caroli Sigonij, ſtudijs atq; encomijs. Et conſtat quidem perquam laudato exemplò maiorũ eum veſtigijs inſiſtere. Faxit immortalis Deus, vt quæ fata terris auſpicatiſſimæ gubernationis eius primordia oſtenderunt, in diutina felicitatis exitum deſinant.

Georgius Albertus, naſcitur M. D. L V. 19. Februarij: cedit è vita bimus.

Ioannes & Albertus, gemelli, in cunis moriuntur.

E filiabus, Magdalena Sabina, Hedugis & Margarita infantibus, Magdalena in cunabulis, Maria adoleſcentula, morrem obeunt: Ertmudis, nupſit Ioanni Friderico, Duci Pomeraniæ: Anna Maria & Sophia virgines adhuc in vita ſunt.

IOACHIMO FRIDERICO matrimonio ſociatur Catharina, Ioannis, patruſ magni F. vnde nati, Ioannes Sigismundus M. D. LXXII. 8. Nouembr. hora 7. poſtmerid. Ioannes Georgius M. D. LXXVII. 16. Decembr. Auguſtus M. D. LXXX. nocte vergente in 17. Febr. intra duodecimam & primam hor. & filia Catharina M. D. LXXXV. 26. Iunij intra vñdecimam & duodecimam noctis. Conuenit autem de tenera illuſtriſſ. ſobolis huius ætate iſta nos vota facere, vt Filius Dei, generis humani cuſtos & σωτήρ ἀλεξίμαχος, eam eis πθωνῶν ἡμερῶν, quemadmodum habet adagium, perducatur ac ſoſpitet, ſummæq; ſpei indolem magiſterio Spiritus ſancti ad veram pietatem, & omnis generis virtutes, inflat atque dirigat.

#### LIBERI ET POSTERITAS FRIDERICI, ALBERTI EL. F.

Cum Friderico, quem ALBERTVS, cogn. ACHILLES GERM. filium alterum habuit, conuupta fuit Sophia, CAZIMIRI, regis Poloniae F. è qua liberi geniti mares: CAZIMIRVS, GEORGIVS, ALBERTVS, Fridericus, Ioannes, Fridericus, Wilhelmus, IOANN. ALBERTVS, Fridericus Albertus, Gumbertus: & ſcæmellæ, Elizabetha, Margarita, Sophia, Anna, Barbara.

CAZIMIRVS, naſcitur M. CCCC. LXXXI. 27. Septembr. Claruit animi magnitudine & ſcientia rei militaris. Anno M. D. VI. durante inter patrem & Noribergenſes ſimultatibus, cùm iuuentus Norica pagi vicini encænia adijſſet armata, ſubitò eos adortus, plurimos & præcipuos trucidauit. Anno M. D. XIX. legatione cum alijs aliquot Principibus fungitur pro Carolo Auſtriaco, rege Hiſpaniarum, ad Electores Imperij: eoq; Cæſare deſignato, negotium ipſi datur, vt, dum ille in Germaniam veniat, conductis copijs ac ſuo loco diſpoſitis, provideat,

uideat, ne quid accidat incommodi. Anno M. D. XXV. in seditiosos Kittingenses animaduertit seuerè. Moritur dysenteria Budæ, cum contra Ioannem Sepusium Vayuodam rerum summa ipsi commendata esset, M. D. XXVII. ætatis XLVI.

GEORGIUS, cognomèto Pius, nascitur M. CCCC. LXXXIII. 4. Martij. Educatus ab auunculo LADISLAO, rege Vngariæ & Boiemiæ, rursus ab eo Ludouico F. & in regnis successori, educator morumque informator adiungitur. Cui cum alijs laudabilibus exemplis præit, tum in militaribus studijs eum præclare exercet, & vbi regno Boiemiæ inauguraretur, ense ipsi præfert. Eundem bellum Vratislauensibus ob religionem mutatam facturum; intercessione sua placat. Iamq; diuersis ex meritis Regi commendatissimus factus, Silesiæ tractu in Ducatu Oppauienti & Oppoliensi donatur. A Cazimiri fratris morte, nepotis ex illo ALBERTI tutelam suscipit: religioni, sancta & felice Lutheri opera instauratæ, nomen dat: subscribit cum socijs Principibus & ciuitatibus Augustanæ confessioni, Anno M. D. XXX. in Imperij conuentu CAROLO V. Cæsari exhibitæ. In quo eodem conuentu cum agnati aliquot Principes mandato Cæsaris grauibus eum minis terrerent, & hoc adderent, fore, vt, nisi cum Ecclesia Romana in gratiam rediret, Alberti tutela abdicaretur, nihil propterea ab instituto dimouetur: & promulgata demum in Protestantes sententia acerbissima, separatim cum WOLFGANGO Anhaldio Cæsarem adit: sua in domum Austriacam beneficia commemorat: eandem in sequens tempus à se voluntatem defert: vnam tantum religionem excipit: disertè testatus, se propter hanc nulla pericula defugere, ne quidem capitis, quod è cœlesti sanctione magis Deo quam hominibus obædire tenetur. Ea animi intrepidi constantia Cæsare delinito, responsum non incommodum refert: neque enim hoc agi, vt vita cuiuspiam eripiatur: quare bono animo esset, atq; in fide & virtute pristina maneret. Aliquanto post ab Wigando, Episcopo Pabepergensi, socijs fœderis Sueuici accusatur, ceu qui ius ipsius Ecclesiasticum interpellaret: vectigalia deteriora faceret: homines Ecclesiasticos ad suum doctrinæ genus vel vi cogeret, vel profligaret. Ea causa variè disceptata, demum Norlingæ ad concilium prouocat. Cedit è vita M. D. XLIII. 27. Septembr. ætatis LVII. & Heilsbrunni inhumatur. Celebrauit memoriam eius versibus epitaphijs Ioannes Hofferus Coburgensis, quos adijcere visum fuit.

*Principis illustris sita sunt hïc ossa Georgi,  
Qui de Marchiaco sanguine natus erat:  
Et genus à Ducibus summa cum laude trahebat,  
Qui clypeos veteris nobilitatis habent.  
Quorum clara toga virtus celebratur & armis,  
Flammiuomiq; replet Solis vtranzq; domum.  
Huic fuit eximius genitor Fridericus, Achille*

Qui patre Teutonico progeneratus erat.  
 Cuius in Imperio Germano cognita virtus  
 Luxit, ut Æacides clarus ubiq; fuit.  
 Ac velut haud generat pullos regina volucrum,  
 In quibus eniteat vis genuina minor:  
 Nec creat acer equus damas ceruosq; fugaces,  
 Nec timidum leporem sæua leana parit:  
 Sic ab honorata deduxit stirpe parentum,  
 Semina virtutum mens generosa Ducis:  
 Est quibus à ducibus pietatis ad atria ductus,  
 Nil nisi magna volens, nil nisi iusta probans.  
 Scilicet ille calor dius, qui pectora regum  
 Commouet, ardenti cuncta iuuabat ope,  
 Inde velut stimulis mens acribus acta, solebat  
 Stemma vetus factis nobilitare nonis.  
 Hoc heroa decus, vis hac fata calitus ornat:  
 Præditus hac, verè nobilis esse potest.  
 At decus est maius, cum mens pia principis haurit  
 Saluificum verbum, flamme mota sacro.  
 Cultibus integris & Christi seruit honori,  
 Adiuuat & pura religionis opus.  
 Talis erat princeps Dux ille Georgius, auctus  
 Æterni vera cognitione Dei.  
 Qui precibus triplex in nomine numen adorans,  
 Totius populi regula solus erat.  
 Auxilio cuius florens Ecclesia Christi,  
 Spargebat verbi semina leta sui.  
 Auxilio cuius discebat dogmata sana,  
 Plurima corde pio dedita turba Deo.  
 Cumq; gubernaret iusto moderamine ciues,  
 His & munifico pectore ferret opem:  
 Castaq; sinceri seruaret fœdera lecti,  
 Offerret casta menteq; vota Deo:  
 Miscuit ista suis votis pia vota subinde,  
 Ah æterne Deus meq; meosq; rege:  
 Te seruante cohors duret vigeatq; piorum,  
 Sit mea sub dextra patria salua tua.  
 Tu rege venturam sobolem serosq; nepotes,  
 Ut sint cultores nominis usque tui.  
 Sapius hæc repetens generosi pectoris heros,  
 • Supremum tandem clausit in orbe diem.  
 Iamq; suos patres celebres, Heroas, & inter  
 Marchiacos fruitur luce perenne Dei.  
 O venerande senex salue, carissima vota

*Sint rata pro cara posteritate tua.  
 Rectorum generi benedicas, Christe benigne,  
 Da domus hæc summis floreat aucta bonis.  
 Quæ colit æternum sincero pectore numen,  
 Interit haud ullo tempore salua domus.*

Dubrauius Olomucensis vt veris laudibus Albertum auum, effert, ita Principi huic iniquior extitit: quæ hoc loco excutere disputando haud libet.

ALBERTVS, nascitur M. Maij D. xvii. M. cccc. xc. Adolescentulus vixit in familia HERMANNI, Archiepiscopi Colonien- sis. Ad militiam deinde à patre traducitur.

ANNO M. D. xi. ab MAXIMILIANO I. Cæs. Marianorum Equitum familiæ ascribitur, & nouo exemplo simul Magister renunciatur atq; inauguratur. Habuit post id tempus graue per biennium cum SIGISMUNDO, rege Poloniae, bellum, propterea, quòd iurare in verba illius nollet: Cum quo tandè quadriennij pactus inducias, cum interea Cæsarem & reliquos Imperij ordines frustra de auxilijs sollicitasset, pacem cum Polono facit: fidem ei vt magistratui suo dat: & Prussia sibi vendicata, pro Magistro de regis voluntate, Ducem se gerit. Fuit hoc ad annum M. D. xxv. Germania grauissimis motibus turbata. Cumq; deinde etiam Euangelij doctrinam suscepisset, & vxorem duxisset, vniuersum Teutonicum ordinem in se concitauit: A quo Magistri dignitate in Waltherum Cronbergum translata, cum ab eo in omnibus comitijs accusaretur, etsi scripto se defendit publico, parum tamen apud aduersarios profecit, ita quidem vt his instigantibus, & Cæsar factam cum Polonis transactionem, ceu quæ in Imperij detrimentum vergeret, resciderit, & Camera ipsum proscripserit. Illud sub annũ M. D. xxx. Augustæ, hoc post biennium accidit. Satisq; constat, eadem de causa societatem fœderis Protestantium M. D. xxxviii. illi denegatam fuisse. Tametsi verò de proscriptione abolenda tam apud Cæsarem quàm apud reliquos Imperij ordines sæpe multumq; sollicitari Rex Poloniae, & post bellum Germanicum in conuentu Augustano per Stanislauum Lascum idem vrserit, omnia tamen frustra fuere: & tum ad cognitionem delectorum Principum causa reiecta, prius lata sententia ab his confirmatur. Sed interea & postea quoq; temporis, sub Polonorum tutela & protectione & Prussia & Ducis dignitas Alberto mansit, & quidem sine bello mansit.

Anno M. D. li. Andrea Osiandro, qui ante triennium Noriberga ad ipsum commigrasset, quemq; sui seculi Promethea Stigelius nominabat, nouas de religione turbas dante, cum ea re varias de se concitasset suspiciones, tandè à morte huius anno quarto scripto publico Confessionis Augustanæ doctrinam sequi se velle profiteretur, & secundum illam Ecclesiarum suarum ministri doceant, edicit.

Anno M. D. lxi. à PIO IIII. Pontifice Romano ad Synodum

Tridentinam per legatum Ioannem Franciscum Canobium euocatur. Quem cum propter regis Poloniae commendationem, cui suas etiam Stanislaus Hosius, Episcopus Varmiensis, adiunxisset litteras, admisisset: quanquam à Pontifice Dux Borussiae salutaretur, quod denegasset haecenus Caesar, & per eum obtineri idem cum proscriptionis abolitione facile à Caesare posse, opinio esset, tamen re cum Theologis & consiliarijs communicata, hoc illi responsum reddit, vt Pontificis auctoritatem in negotio religionis nihil ad se pertinere, ostenderit: Liberum verò vel œcumenicum vel nationale in Germania ab Caesare indictum concilium, non recusarit. Aliquanto post in eam actionem scripto publico debacchantem Hosium, alio contrario retundit.

Anno M. D. LXIII. cum infesto exercitu Prussiam petentem ERICVM Iunior, Ducem Brunsvicensis, transitu arceat: Cùm de tam subita expeditione nihil à quoquam praemonitus, vix suas cogerere copias potuisset. Ac peperit ea tum perturbatio periculosissimum ipsi *ἡμιπληγίας ἢ παραλύσεως* morbum: Qui etsi curatione felicissima depulsus ita fuit, vt non nisi exigua in sermone ex minus articulata pronuntiatione inde difficultas obseruari posset, semina tamen aliorum morborum reliquit. His sub annum M. D. LXVII. recrudescens, cum ob pestis grassantis contagionem Tapiam secessisset, indies valetudine incommodiore esse cœpit: Qua aliquandiu conflictatus, moritur seq. anni D. Martij XIX. cùm annos vixisset 77. dies 307. hor. 2. Fuit eximio religionis & pietatis studio: cui praeter alias virtutes & clementiam & moderationem & munificentiam penè regiam adiunxit. Elegantiores litteras & reliquas disciplinas voluntate semper complexus est benignissima, ijsq; iuuandis Conigsbergæ academiam fundauit, M. D. XLIII. 17. Augusti, vsus ea in re administro praecipuo Georgio Sabino, cuius operam à IOACHIMO II. Electore impetrasset. Adhæc in tabulas Prutenicas sumtum fecit, monumentum ad omnem posteritatem duraturum. A studio in homines doctos, quod quàm diu in vita fuit, de se mirificum & prolixum praestitit, hi certatim ex omni penè Germania ad eum confluxerunt, quibus & per fugium & hospitium dedit. Edidit orationes aliquot, quibus de morte Principis huius explicatur, & vitæ historia breuiter perstringitur, David Voitius, Doctor Theologus. Prædicat etiam iustissimas eius laudes poematis suis passim Sabinus. Circumferturq; cum primis luculentum tam de Alberti quàm de coniugis Annæ Mariæ obitu carmen viri equestris nobilitatis Friderici Nostitij.

Ioannes, nascitur M. CCCC. XCIII. Promeruit Gubernatoris nomen ac dignitatem Valentiae in Hispania. Et sunt qui Germanam, Ducis Nabonensis F. quæ fuisset antè cum Ferdinando rege, Caroli V. & Ferdinandi Imp. auo materno, ab eo ductam in vxorem tradant. Interijt sine prole, M. D. XXI. idq; non sine veneni suspitione. Satis enim constat, in tanta dignitate & fortuna, ita vt fit, Hispanorum procerum

cerum æmulationem, occultamq; inuidiam, effugere eum nequiuisse. E quibus cùm vnus tandem manifestam cum ipso inimicitiam suscepisset, Princeps, qui tam corporis proceri robore, quàm animi magnitudine nulli cederet, & tuendum patriæ ac maiorum decus censeret, odisset autē Germanica ingenuitate fraudes & insidias, duellum, quod aperto Marte, inq; omnium oculis ambo inirent, aduersario denunciatur, missa simul valida quapiam eius generis hasta, cuiusmodi in equestribus certaminibus vti cataphracti solent: ferro & armis, non ignavis simultatibus, aut occultis & nefarijs sicariorum machinationibus cum illo de causa disceptaturus, vel cataphractus in equo congressurus. Hispanus pondus hastæ vehementer demiratus, mox vela contrahit, & certamen detrectat. Sistit nihilominus se die & loco præstituto Princeps, hastamq; illam non sine singulari circumfusæ spectantium coronæ admiratione, ita vt in equo insidebat, circumuehit ac vibrat, & animum ad pugnam paratum ostendit: nec aduersario comparente, honorifica omnium acclamatione summæ fortitudinis laudem reportat. Perhibetur autem ante supremum vitæ diem mandasse, vt eadem hasta veluti trophæum aliquod tumulo suo affigeretur.

Fridericus, nascitur M. CCCC. XCIII. Fridericus Albertus M. D. I. Vterq; infans mortuus est. Nam ideo hîc simul nominauimus.

Fridericus, nascitur M. CCCC. XCVII. E Canonico Moguntino dignitatem Præpositi Wirceburgi consecutus, vitam Geneuæ finit, cùm militaret Carolo V. Cæs. contra FRANCISCUM I. regem Galliæ, M. D. XXXVI.

Wilhelmus, nascitur M. CCCC. XCVIII. consecutus est Episcopatum Rigensem in Liuania: Vbi Wilhelmi Furstembergij, ordinis Teutonici per eam regionem Magistri, bello oppugnatus, atq; captus, opera Sigismundi Augusti, regis Poloniæ, & Alberti, Ducis Borussia, fratris, liberatur. Fuit hoc ad annum M. D. LVII. Sequenti anno fermè intercipitur à IOANNE BASILIO, Duce Moscouiæ, qui truculentum Liuoniæ bellum fecisset. Cedit è vita M. D. LXIII. ætatis LXV.

IOANN. ALBERTVS, nascitur M. CCCC. XCIX. Patrueli ALBERTO, Cardinali, in Archiepiscopatu Magdeburg. Coadiutor, quæ vocant, adiunctus, defuncto ei successor datur. Moritur podagricus M. D. LI. 17. Maij, ætatis LII. Habet editio fabularum Æsopicarû, quam Ioachimus Camerarius postremam atq; absolutissimam instituit, in calce adiectam Testudinem Mariangeli Accursij. Præcauitq; hunc idem Camerarius vt virum eruditum, & ingenij facultate præditum singulari, & industriæ laude excellentem. Memorat & istud, additam fabulam illam operi, quod Mariangelus Ioanni Alberto & Gumberto fratribus dicasset, & titulû fecisset Diatribas. Nā ambos Principes opera eius Romæ vfos fuisse. Quod etsi videri cuipiã exile posset, indicandû tamē erat, vt vel inde aliquo modo æstimaretur, nō solum à nostris hominibus, sed etiã exterorû studijs Principes hosce celebratos fuisse.

Gumbertus, nascitur M. D. III. adipiscitur Wirceburgi & Pabepergæ Canonici dignitatem: deinde apud Leonem X. Pontificem Camerarij munere fungitur. Obijt Neapoli sine prole.

E filiabus Friderici, Elizabetha nupsit Ernesto, Marchioni Baden-  
 si. Margarita Bogusslao, Duci Pomeraniæ: Sophia Friderico, Duci Li-  
 gnicensi: Anna Vladislao, Duci Teschinensi: Barbara Georgio, Land-  
 grafio Leuchtebergenfi.

• LIBERI CAZIMIRI.

Fuit CAZIMIRO vxor Susanna, Alberti Sapientis, Ducis Bauariæ F. è qua nati ALBERTVS, Maria, Cunegunda, Catharina.

ALBERTVS, fuit à patris obitu in GEORGII patruj tutela, & bonis litteris à Vincentio Opsopæo imbuitur.

Anno M. D. XLIII. militat CAROLO V. Cæsari cum equitibus mille bello Gallico, & iterum M. D. XLVI. contra confœderatos Protestantes. Sequenti anno cum instructissimis equitum peditumq; copijs Mauricio, Duci Saxon. cui familiarissimus esset, auxilio mittitur: Qui cum Rochlicium ei attribuisset, ab IOANN. FRIDERICO Electore ex inopinato opprimitur, & dum fugam circumspicit, ab ERNESTO Brunsvicensi intercipitur, ac Gothæ vsq; ad pugnam Mulbergensem, & deditam Vitebergam, captiuus detinetur. Tum enim inter pacis conditiones rursus dimissus, & quidem absq; mulcta dimissus, etiam ablata recuperat.

Anno M. D. L. post cladem Magdeburgensium, quam GEORGIVS Megalburgius intulisset, cum socijs, Mauricio, Ioachimo Brandenburg. agnato, & Henrico Brunsvic. ad bellum illis faciendū se comparat: & Mauricio Lipsiæ iunctus, obsidionem communi Martevrget.

Anno M. D. LII. iterum cum Mauricio socia arma contra Cæsarem coniungit: vexat direptionibus & incendijs Vlmenses & Wolfgangum, ordinis Teutonici Magistrum: Noribergam infesta obsidione premit, & illatis grauissimis incommodis, ad pacis conditiones reipub. damnosas Senatū adigit. Inde in finitimos Episcopos, Pabepergensem & Wirceburgensem, se conuertit: illi oppida & præfecturas ad 20. huic mulctam 200000. aureorum & debitorum suorum exolutionem extorquet. Iamq; à Mauricio planè digressus, Moguntinum finibus expellit: occupat Wormaciam & Spiram, Episcopis fugatis, & pecunia imperata. Vbi deinde de pace Passauij conuenit, teneri ipse noluit, & frustra Francofurto ad Mœnum tentato, iterum Rheni tractū petit: Moguntinis & Spirensibus damni multum infert: Treuiros deditione occupat: Lucemburgicum agrum & Lotharingiam rapinis infestat. Interea Metensi obsidione ab Cæsare instituta, cum conuenire de stipendio cum Gallis non posset, quorundam intercessione Cæsari reconciliatur, & non solū transactio cum Episcopis, Pabepergensi & Wircebergenfi, confirmatur, sed & proscriptis aliquot in eius gratiā ignosci-

ignoscitur. Ob hæc Aumalium Ducem, è familia Guifia, totis viribus in ipsum irruentem, excipit fortiter, & ingenti strage profligatū viuum capit, indeq; ad Metim cum Cæsare se cōiungit. Qua frustra oppugnata, cū exinde aliquantisper in Treuiris hyemasset, interea à Camera Episcopo Pabepergensi, vt sua recuperet, permittitur, & finitimis, vt opem ei ferant, demandatur. De hoc conquestus ad Cæsarem, & vt superiore eius beneficio sibi vti liceret integro, obtestatus, componi rem amicè sinat, commonetur, & sequestres Bauarus & Wirtembergicus ei proponuntur. Apud quos cū causa Heidelbergæ diligenter disceptata, ab Episcopis, & imprimis Pabepergensi, qui oppida sua retinere pacata cuperet, pecuniæ vis magna offerretur, de pactis ipse atq; concessionem Cæsaris, instat: & cū deduci ab eo non posset, arma capit. Ad eam famam coniunctis primū sequestribus ipsis cum Moguntino & Treuirensi, deinde post Camera ad Principes aliquot de Pabepergensi & Wirceburgensi defendendis promulgatum decretū, Mauricio cum Henrico Brunsvic. ita sociato, vt Episcopis & Noribergensibus opem ambo pollicerentur: fines horū adortus omni maleficij genere exhaurit: occupat Pabepergam & Schuinfurtum: intercipit conductum ab Noribergensibus equitatum: mulctat Ecclesiasticos Halberstadenses: Henrici Brunsvicensis agrū incendijs & rapinis vastat: reijcit Ioachimi E. L. agnati missos de pace legatos. Nec multo post in hostilis exercitus conspectū progressus, cū ad manus ventum esset, post acerrimā dimicationem equitatu superatur, sic tamen vt victoriam hosti maxime cruentam relinqueret. Nam præter Mauriciū ipsum & Henrici Brunsvic. filij duo & Fridericus Luneburgius & Comites 14. occubere. Ipse fuga Hannoueram elapsus, mox vires instaurat: ordinibus Mauricianis confederationē renunciat: & conciliatus aliquanto post AVGVSTO E. L. Mauricij fratri, cum Henrico Brunsvic. ad urbem Brunsvigam prælio decertat: atq; in fugam iterum coniectus, Brunsvigā repetit, amisso interea deditone Hofio. Id cū deinde subita impressione recuperasset, paulo post cum alijs oppidis amittit: & sollicitantibus aduersarijs, cū à Camera cæremonia solenni, tum à Cæsare proscribitur. Post hoc tempus ab Aumalio dimisso ad 60000. aureorum consecutus, exercitum in Saxonia nouum conscribit: Schuinfurtum urbem ab hoste obsessam occultè ingreditur, rursusq; ob commeatus inopiam deserere eam coactus, cū ab hostili exercitu insequere ad conferendā manum sisteretur, quòd impar viribus esset, tertio funditur: & octavo post die Blasseburgo capto, finibus omnibus expellitur. Ergo de rebus suis desperans, Lotharingiam petit: & cū rex Galliaē hospitium ei nō denegaret, inde in Galliam se recipit.

An. M. D. LVI. fide publica in Germaniā redit: & causa eius à Principum & ciuitatum aliquot legatis Ratisbonæ disceptatur.

Mortem obiit Phorcemij, agri Badensis oppido, M. D. LVII. 8. Ianuarij, ætatis xxxv. sobole nulla relicta.



In filiabus Cazimiri Maria nupsit FRIDERICO EL. Palatino: Cunegunda Carolø, Marchioni Badensi: Catharina virgo obiit.

## LIBERI GEORGII.

GEORGIO coniuges fuere tres: prima Beatrix, Ioannis Huniadi F. vt Wolfgangus Iustus: altera Hedwigis, Caroli, Ducis Monstbergenfis F. è qua natae, Anna Maria & Sabina: tertia Æmilia, Henrici, Ducis Saxon. F. qua geniti GEORGIUS FRIDERICVS, Sophia, Barbara & Catharina Dorothea.

GEORGIUS FRIDERICVS, nascitur M. D. XXXVIII. 5. April. Recuperauit Alberti patruelis per Franciam ditionem: & dum ad patris se componit exemplum, & Ecclesijs quàm optimè prospicit, & proluxa beneficentia opt. artiũ studia adiuuat, stipendijs eam ad rem erogatis plurimis. Nostrum fuerit à perenni Dei bonitate καὶ φιλανθεσμία rogare, vt benigno respectu tam ipsum Principem, quàm laudatiss. gubernationis statum istum diu saluum atq; incolumem præster. Meruit diuersa ex hominum doctorum scriptis cum nomine ipsius publicatis elogia. Præclarum est enim (vt hoc obiter hîc inferamus) quod habet Aristides Orator: πὺς μὲν νεὸς τοῖς Θεοῖς προσήκει κατεργῆν, τὸς δὲ ἀνδράς τοὺς ἐλλογίμους τῆ τῶν βιβλίων ἀναδέσει πρῶτον, hoc est, Templi Dijs consecrare conuenit, viros verò illustres & laude præstantes decet librorum dedicatione honorare. Sociatur matrimonio eius Elizabetha, Ioannis agnati F. M. D. LVIII. 26. Decembr. eaq; vita defuncta alteram vxorẽ ducit Sophiam, Gulielmi Luneburg. F. M. D. LXXIX. 3. Maij, celebratis nuptijs Dresdæ.

E filiabus GEORGII, Anna Maria nupsit Christophoro, Duci Wirtembergensi, Sabina, IOANNI GEORGIO, Electori Brandenburg. Sophia Henrico, Duci Lignicensi & Brig. Catharina Dorothea, Henrico, Burggrafio Mysniæ.

## LIBERI ALBERTI, DVCIS BORVSSIÆ.

Fuere in ALBERTI matrimonio, Dorothea, FRIDERICI, regis Danorum filia, è qua nati, Fridericus, Albertus, Anna Sophia, Catharina, Lucia Dorothea: & altera Anna Maria, Erici Senioris, Ducis Brunswicensis filia, qua procreati, Albertus Fridericus & Elizabetha.

Fridericus & Albertus mortem obiire in infantia.

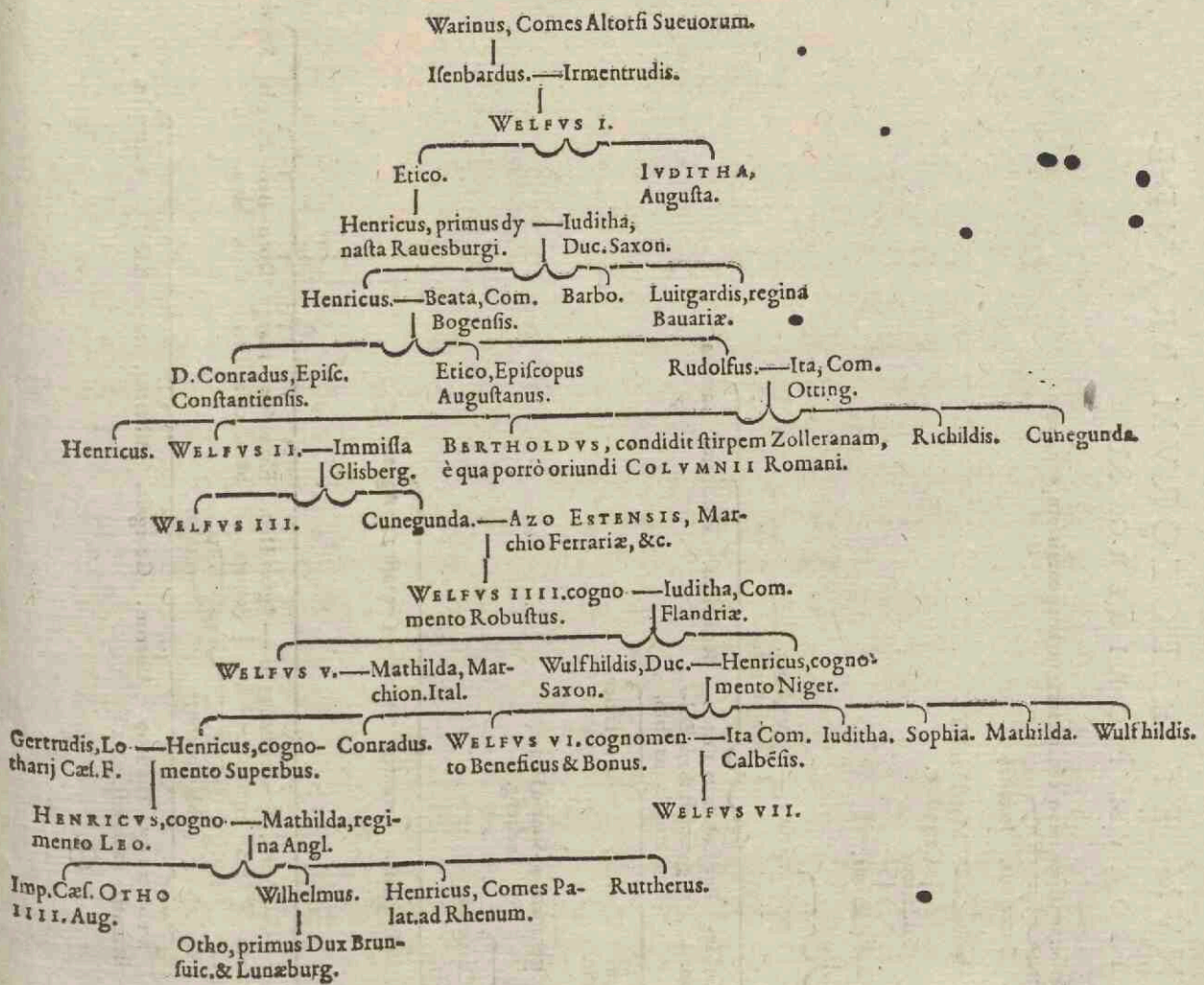
Albertus Fridericus, nascitur M. D. LIII. 29. April. quem eius natalem carmine celebrauit Sabinus lib. 6. Eleg. Adolefcētix ipsius in literis & pietatis studijs informationem habet Camerarius in proœmio Progymnasmatum Aphthonij, peculiariter huius Principis indoli dicatorum. Vxorem duxit Mariam Eleonorã, Gulielmi Ducis Iuliacensis F. 14. Octobr. M. D. LXXIII. Inde q; filias suscepit, Annam 3. Iulij M. D. LXXVI. & Mariam 22. Ianuarij M. D. LXXIX.

In filiabus Alberti, Anna Sophia nupsit Ioanni Alberto, Duci Meagalburg.

FINIS.

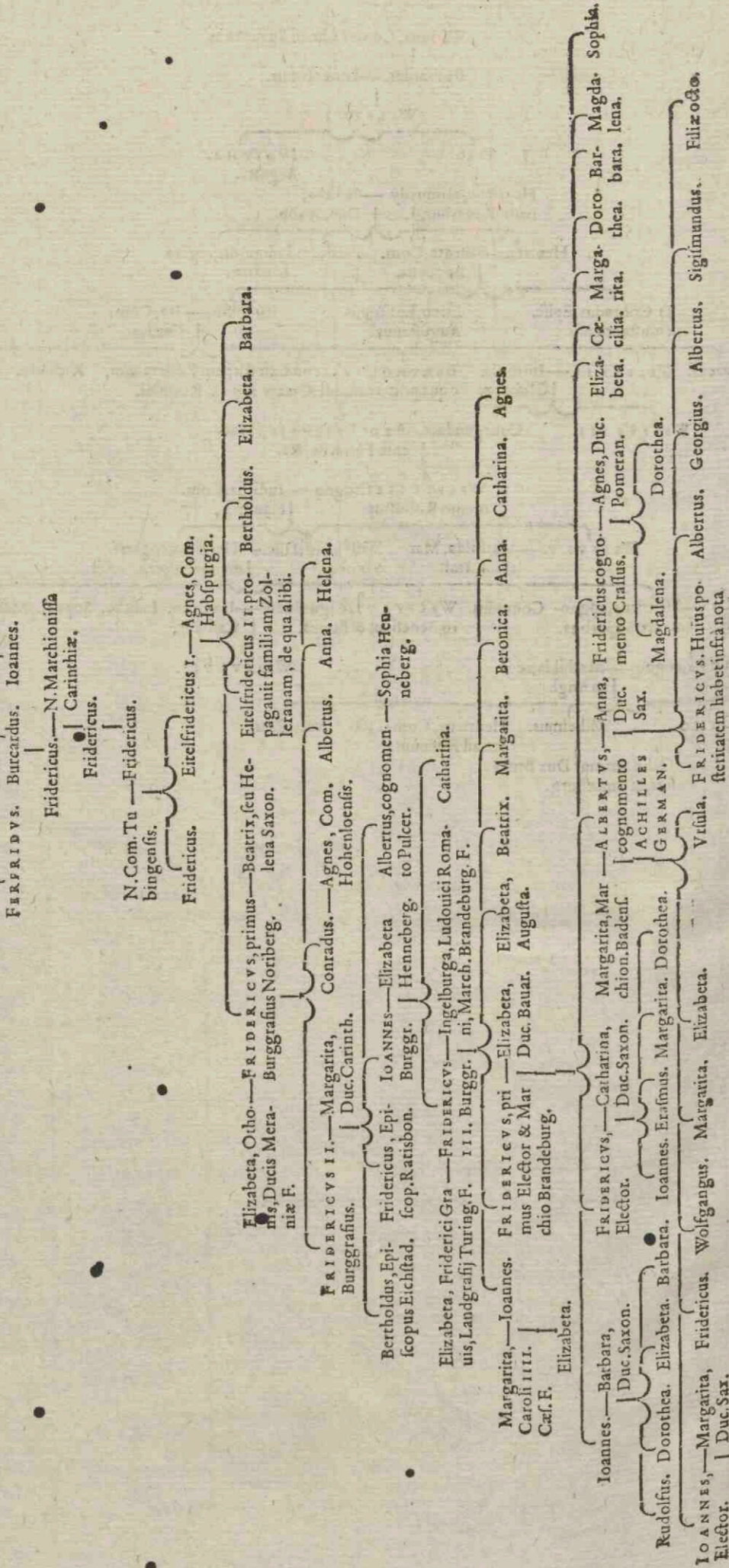
STEM-

## STEMMA FAMILIÆ WELFORVM.

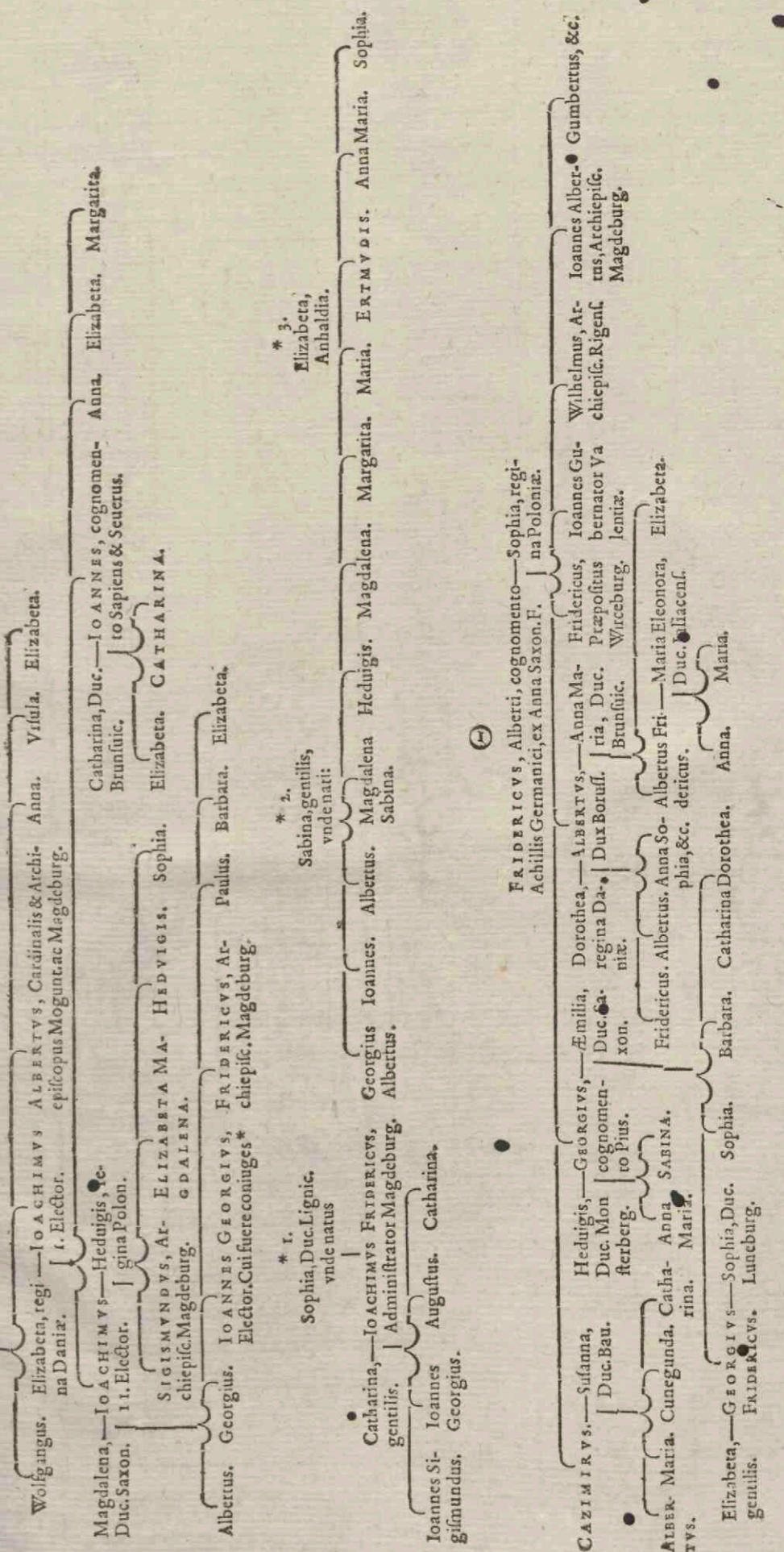


STEMMA FAMILIÆ MARCHIONVM ET ELECTORVM BRANDE-  
BVRG. &c. BVRGGRAFIORVM NORIBERG. &c.

Patr. v. gente Columnius, origine Wolfus è Zollerana stirpe, quam eū infrauram hoc generis fatu propagat.

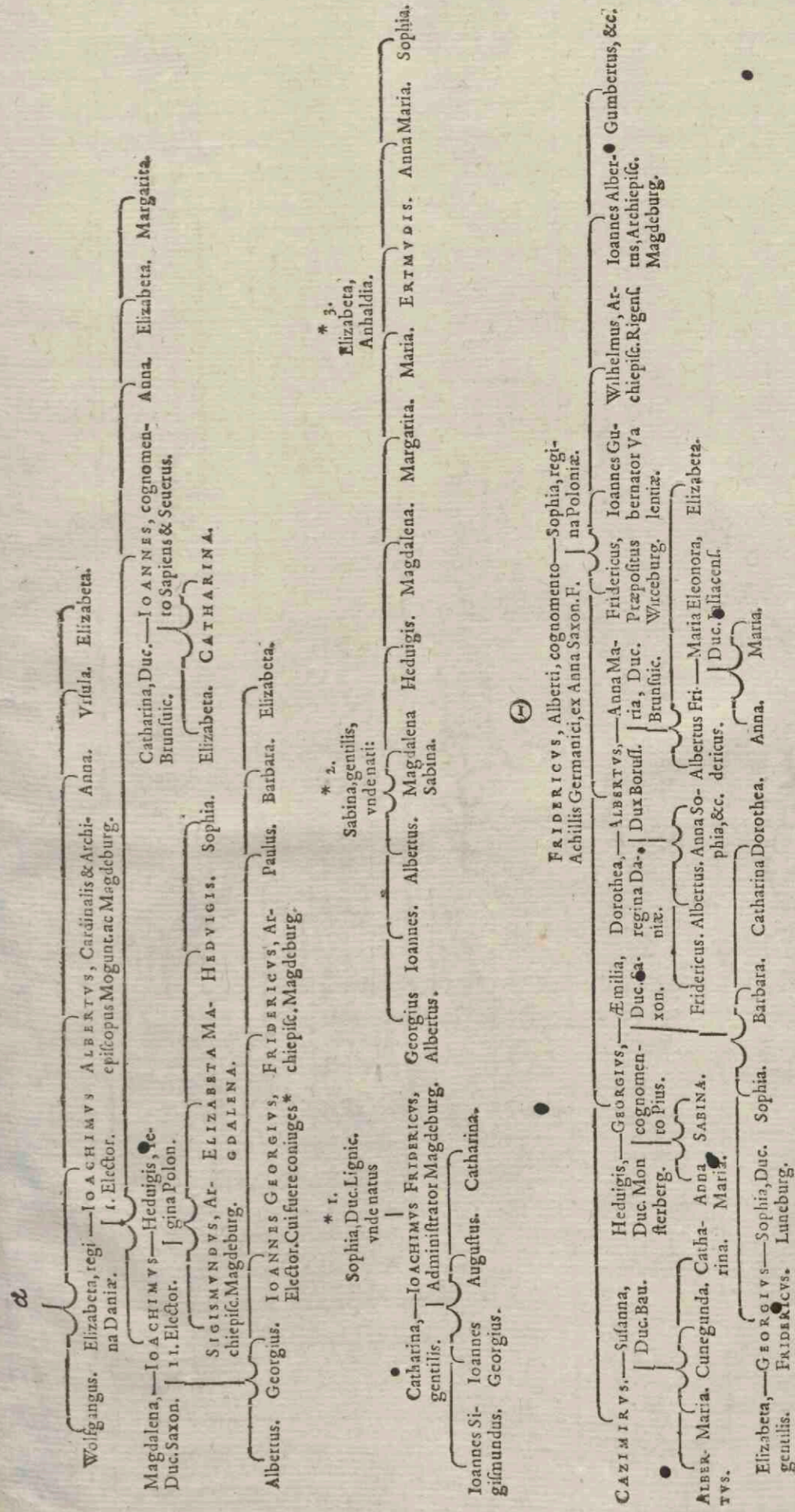
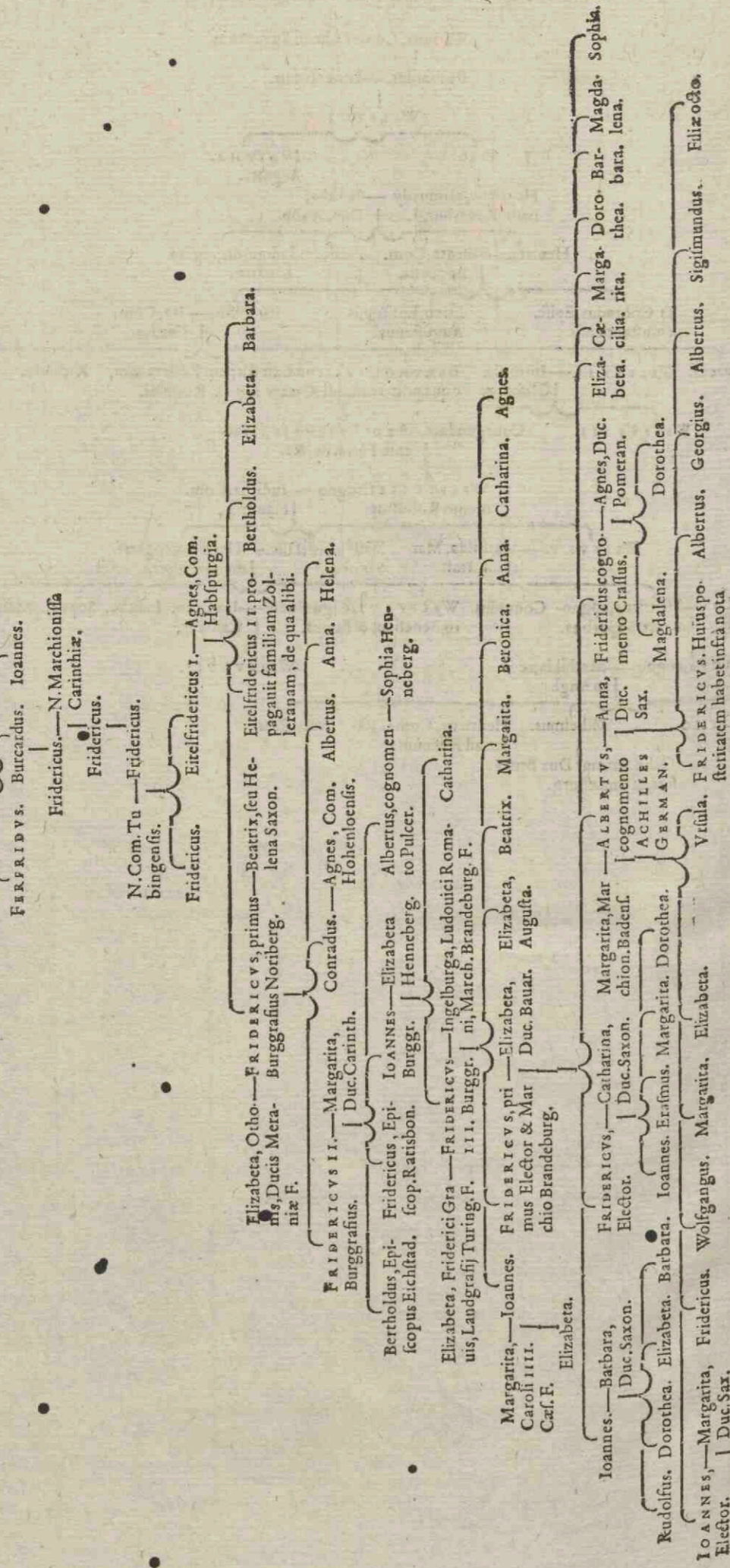


d



STEMMA FAMILIÆ MARCHIONVM ET ELECTORVM BRANDE-  
BVRG. &c. BVRGGRAFIORVM NORIBERG. &c.

Patris, gente Columnius, origine Wolfus è Zollerana stirpe, quam eū infrauram hoc generis fatu propagat.



17

17

17

17

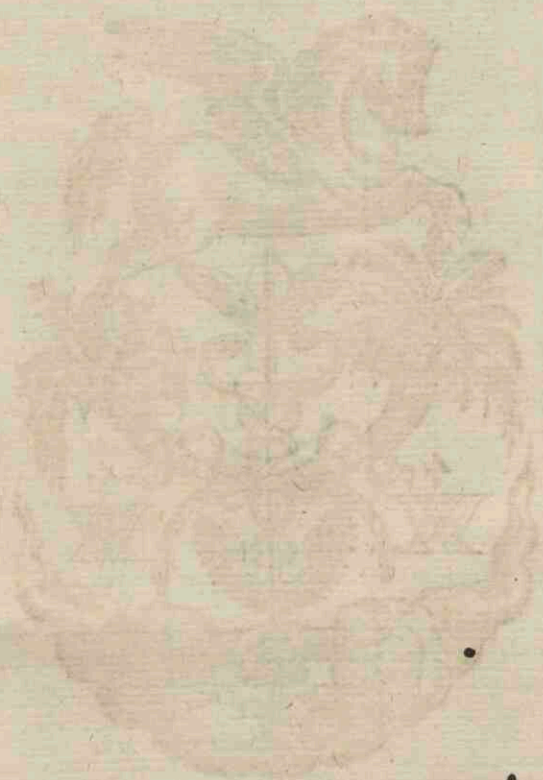
17

17

17

17

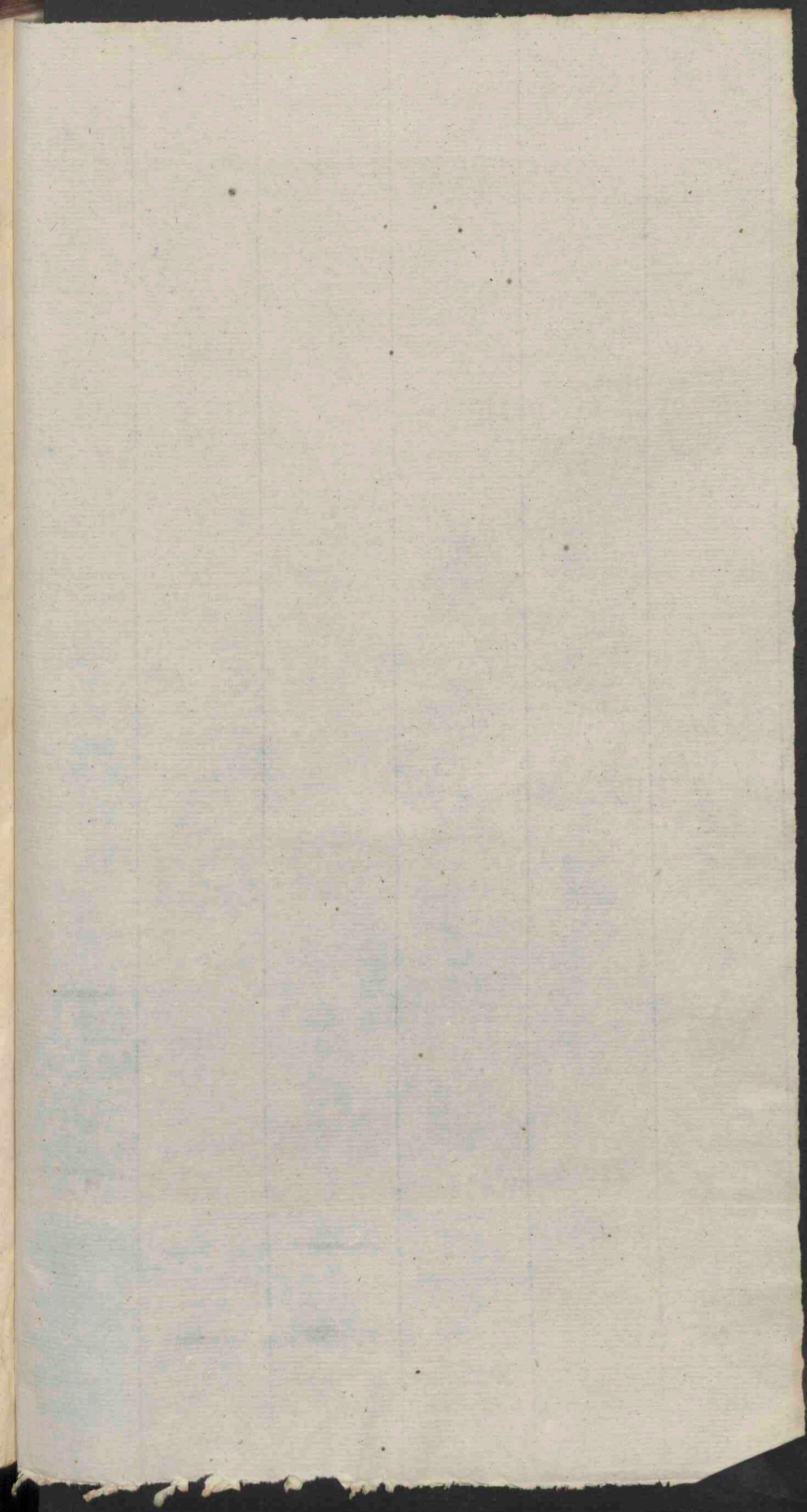
52



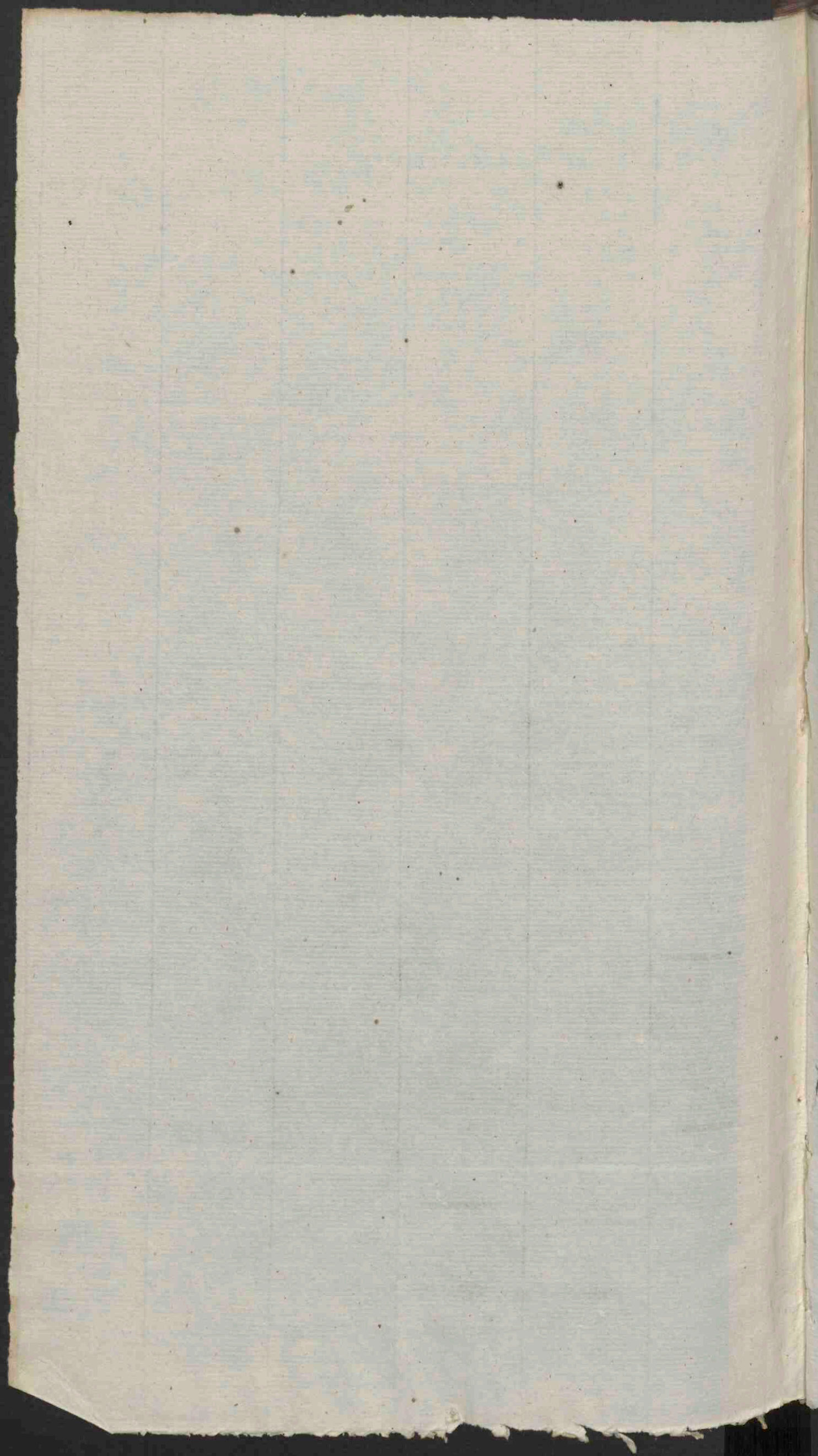
6.5

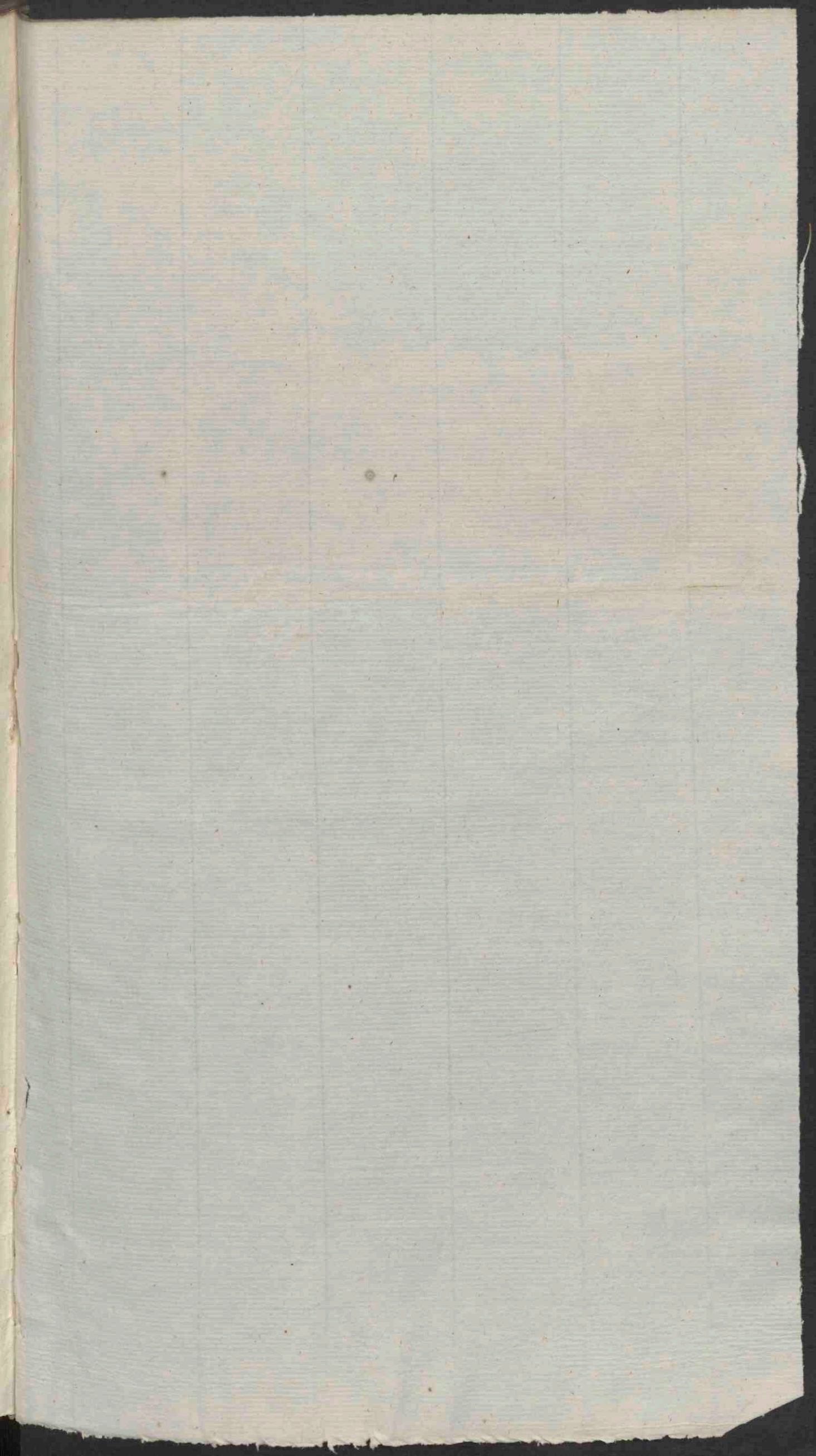
Handwritten marks and scribbles at the bottom right corner.



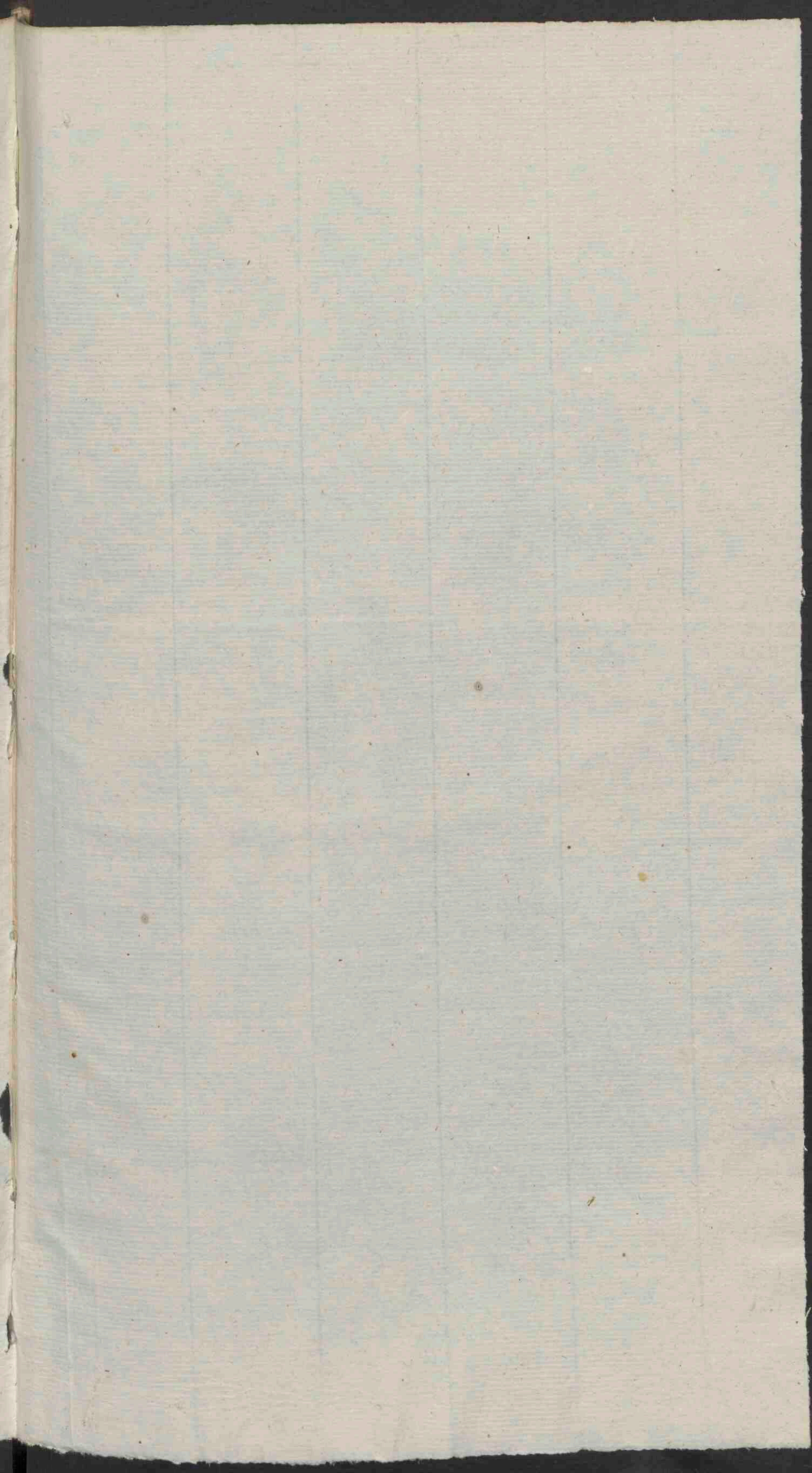




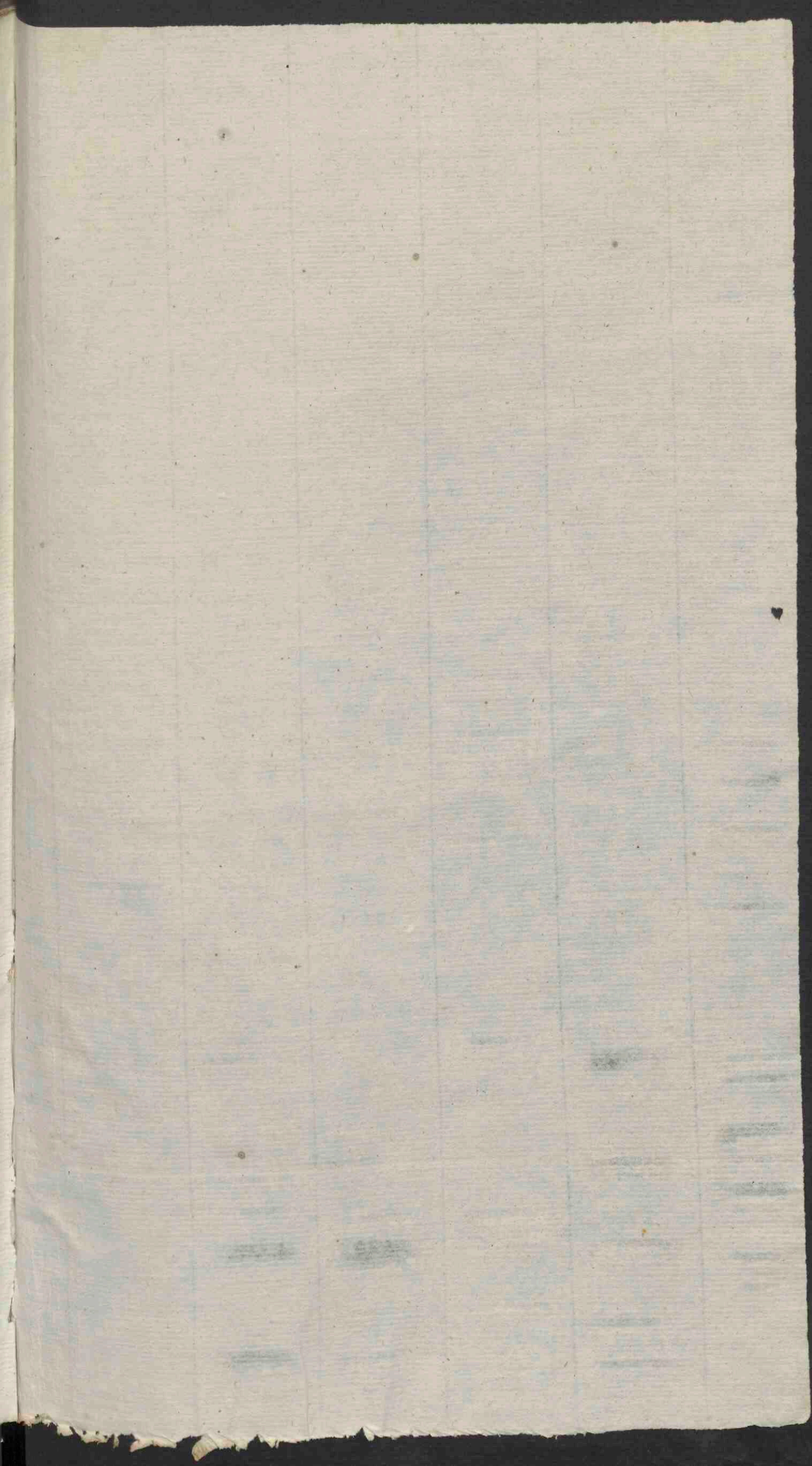












1563303



off. in aqua...

transitur ad aerem. et non elevatur  
 tur tra. neq; thymu qui sic istud  
 de ea. **S**icut tra non necedit fur  
 sum qm elevatur de ea aq. agit  
 ignis tum non necedit deorsum  
 qm remouetur aer ab eo. qm non  
 est ei gignat omid. neq; in loco  
 suo neq; in no suo loco. **S**amg  
 man est. et cum uic quod q. et  
 corpib; simplicib; q. est gne ab  
 solute resident sub corpib; omi  
 b; . et est est q. gne. neq; autri  
 lecto suo. aut in loco corpis sup q.  
 est natant pp ditione similitu  
 dunt pule materie succum ma  
 tra illius. q. pp necedit ad locum  
 suum. **S**ig istud scdm h. tunc  
 man ex clarum. q. op. ut sic ad  
 aliud diuisum ab h corpore. i. a  
 gne absolute ut tunc duo qm  
 flamm h. et materia gni. et uis una  
 s. uacuat. adimpletio aut. et  
 triangli. corpora omnia necedit  
 aut deorsu. aut sursum. et non est  
 aliquod ab omni omid. **S**i  
 omnia corpora necedit deorsum  
 qm q. uacuat. et corpib; mag  
 int. aut ex corpib; mutat. aut  
 ex reb; impleat. **S**umma. **S**i  
 aut est usum. et factum qm nos  
 uidentur aliq. corpus necedere

sursum temp. uidentur in aere  
 aliud deorsum temp. sig uaria  
 itat. et ea tenentur tunc non corpus  
 aliq. necedit sursum temp. et  
 corpus necedit deorsu omid. **S**i  
 credam sunt corpora media in  
 deum deorsum uelotus q. sit in  
 cessant. qd est quia sit in aere  
 multo triangli multia corpora  
 diuisa plus qm que sunt in cor  
 porib; gni. **S**os aut non uidentur  
 aliq. necedit. aeris necedit deorsum  
 sunt. et sit in corpore tenentur. **S**i  
 hunc modum. h. aliquid dicitur  
 q. non est materia gni. et uis una  
 s. sunt due. dicitur q. accidit  
 et h. in one diuisat q. est in ig  
 nem. et tunc. sicut diuisat q. est  
 in aerem. et aq. q. et q. ponunt  
 uacuatatem. et implectom. **S**i  
 manas gni. et uis. et ponit igne  
 necedit sursum pp ditione ma  
 tridunt uacuatatis que est in eo  
 et ponit tunc necedit deorsum pp  
 mutatu in em implectom. **S**i  
 in tunc. et uis. et uis. et uis. et uis.  
 in tunc. et uis. et uis. et uis. et uis.  
 q. est tunc in aq. q. in tunc. et uis.  
 de igne plus qm in aere. et in ae  
 re multo. et de tra plus qm sur  
 aqua pauca. sig istud est. **S**i

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur...  
 off. quod dicitur...

off. quod dicitur... et albedo...





quod non custodierint  
et perierint

quod non receperint  
et perierint

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

quia tu legem posuisti mihi  
ut non duceret me in laqueos

